

דרכי נועם

שיעורים בעבודת ה'
לאור דברי רביה"ק
מוהר"ן מברסלב זיע"א

רעזא דרעוין פרשת פינחס תשפ"ה

קרית יואל

רעזא דרעוין פרשת מסעי תשע"ד

ירושלים עיה"ק

ישיבת מאירת עיניים

ברסלב ירושלים

tateziser@gmail.com

אחד כפי דרכו, וכולם באהבה ושלוש בלי בלבולים, אשרי, האושר הזה, מהיכן לוקחים את זה, האם זה שייך גם היום, איך נזכה שיתגלה כבוד ה' בלבי, לצאת מהגלות הפרטי שלי שאני לא יכול להתחבר לה', לא יכול לעבוד את ה' בשכל ולב, הגלות גורם שאין יכול ללמוד, ודחוק בפרנסה, וכל אחד בנסיגות הקשים של הגלות שלו, שיש רוח הטומאה בעולם, והעלמה על אור של רבינו.

כמ"ש בלקו"ת סי' ס"ז, שיש מאורי אור, אור הדעת, ויש מאורי אש, דברים של שקר, זה הגלות שלנו, אבל אשרי תמימי דרך, האושר של מי שיש לו מאורי אור, ההולכים בתורת ה'. כמו שרבינו מבאר שהעיקר שיהודי ירומם תמיד את השכינה, שהוא החן והחשיבות של יהודי, זה עיקר האדם, מה אתה חושב, יש מי שיכול לחשוב תורה ועבודה ודברים עמוקים בענין רבינו, אבל כל אחד, אפילו אני, יכול להסתכל על עצמו בבין המצרים, באים לתקן את הגלות. ומבקשים מה' שירומם את השכינה מהגלות, לכפר מה שאני גרמתי ע"י עונות ותאות ומחלוקת, רבונ של עולם תמחל לי, זהו הבכיה בין המצרים

וכשאתה מתפלל, בוודאי הקב"ה שומע אותך, תבכה על זה, כי כל מה שלמדנו בכל התורה אנו רחוקים עדיין מאד מזה, כי התורה דורשת מהאדם לצאת מכסילות ולחיות באור השכל דקדושה, ואי אפשר לעשות זאת תמיד, בוודאי שעיקר האדם הוא השכל דקדושה, אבל תמיד יש עצה לכל אדם, אפילו לנו. רבינו הק' מלמד דברים פשוטים שאנו כן יכולים לשוב בתשובה. הנה בין המצרים, בא אח"כ אלול, ונוסעים לרבינו על ר"ה. אשרי תמימי דרך, ההתחלה הוא בדברים פשוטים, ההליכה בתורת ה'.

רבינו פותח

אשרי תמימי דרך ההולכים בתורת ה' (תהלים קי"ט):

דע, כי על ידי התורה נתקבלים כל התפלות וכל הבקשות, שאנו מבקשים ומתפללים. והחן והחשיבות של ישראל נתעלה ונתרומם בפני כל מי שצריך, הן ברוחני הן בגשמי. כי עכשו בעוונותינו הרבים חן וחשיבות האמיתי של ישראל נפל, כי עכשו עקר החשיבות והחן הוא אצלם.

זהו עיקר הגלות שאין אדם יודע את החן שלו בעיני ה', כל קושי שיש, כל גלות שיש, צריך לזכות שאנחנו הנחת של ה', אנחנו השכינה, כל אחד מאיתנו בן יחיד, וצריך להתרומם מאד, זהו השכל הפשוט שאתה בוודאי יכול לקיים, לרומם את החן שלך.

למדנו בפרשה שנשארו נ"ח משפחות מבית יעקב, ח"ן של ישראל.

אם לא חן של אמת, יש נסיונות של שקר החן והבל היופי, מקנא שיש למישהו אחר רכב יקר, בחור רוצה מצלמה וכו', זה מצא אצלו חן, שקר החן, ויש שנופל אדם יותר קשה, תאות אכילה תאות ממון תאות ניאוף, ושוכח מי הוא. זהו הגלות, שנפל החן והחשיבות של ישראל.

לא חן בעיני אחרים אלא אתה בעיני עצמך, בין המצרים צריך להתרומם מחדש, עשו מפיל אותך, שלא תסתכל בתבונה בפנימיות, רק בהתגלות לבו הלעיטני נא, והרבי הקדוש שמעלה את השכינה הק' וכל העולמות, הוא צריך

ב"ה זכינו לקבל התורה לגלות כבוד ה' בעולם, יש לכל אחד שליחות בעולם, בני בכורי ישראל, הנה באו עוד ג' שבועות של בין המצרים, שנה נוספת בגלות, כל יהודי נזכר היכן אני נמצא כאן, הכבוד של הקב"ה, כל הבריאה, כל השמים והכוכבים, השמש והירח, כל העולם, כל הבריאה נברא רק בשבילינו שאנחנו נעלה את כבוד ה', ה' נתן לנו תורה ומצוות, יש לו אהבה כזאת אלינו, אנחנו הכבוד שלו, התגלות כבוד ה' הוא רק על ידינו, הכל בידינו. כביכול הוא ית' לבדו אין יכול לגלות כבודו רק על ידינו בלבד. הוא ית' נתן לנו את התורה, הרצון נמצא אצלינו, להעלות את השכינה הק'.

הנה אנו עומדים שוב בימי בין המצרים, בוודאי רצונו שנתעורר היטב, מה נעשה כאן, האיך אזכה להרים את השכינה הק', איך חוזרים לכבוד ה'. המציאות של הגלות הוא נסיון, זה נראה כאילו כביכול שלח אותנו מעל פניו ח"ו, אבל עיקר הגלות הוא גלות התורה.

כי כשאדם דבוק ברביה"ק, ויש לו דעת ושכל, אין זה גלות. הגלות שלנו בעיקר הוא מה שאנו חוזרים עוד שנה לבין המצרים, גלות מר כזה, מהו הגלות, גלות השכינה, לכוון מעט על התגלות כבוד מלכותו של השי"ת, לכוון מה שצריך לעשות. וכ"ש מה שצריך לכוון לכבוד השכינה הק'.

מהו מציאות הגלות. פרנסה? בריאות? כן. אבל עיקר הגלות הוא גלות הדעת, הקב"ה נתן לנו בית המקדש, מקום השראת השכינה, מקום שמאיר שם התורה, מאיר שם רוח נבואה, יש שם טהרה ונקיות, רבינו מביא אותנו לטהרה הזאת. עיקר הגלות הוא גלות הדעת.

הנה למדנו פרשת פינחס, במנחה כבר התחילו פ' מטות, שבת חזק, מסיימים עיקר החומש, אח"כ בא משנה תורה ונכנסים לימי אלול הק', ר"ה ויוה"כ, סליחה ומחילה. נכנסים אל הקדושה.

מה למדנו מכל התורה, זכינו לחומש בראשית שמות ויקרא ובמדבר, וקראנו היום על כל הימים טובים, היכן אנו עומדים עכשיו, איך מתקרבים מחדש לרבי האמת הזה.

נלמד קצת מהתורה הראשונה בליקוטי מהר"ן, רבינו מדבר מהמלחמה הארוכה של הגלות, מלחמת יעקב ועשו, יש עשו ויש יעקב, אנו צריכים להיות יעקב, מהו ענין של עשו הזה, מלכות הרשעה רחמנא ליצול, אנו עושים את המלכות הרשעה הזאת ח"ו, כל הגלות הוא שאין אדם מבין מה שהוא גורם, מלכות ה' תלוי בי, מהו מלכות הרשעה, אומר רבינו שאם אין אדם מסתכל בשכל של הדבר כפי יכולתו, והולך אחר חשכת הכסילות, בשינה ויאוש, זה בחינת מלכות הרשעה לבנה דסטרטא אחרא, השכינה הק' היא הלבנה, מיעוט הירח, השכינה בוכה בכל לילה, השכינה היא כבוד ה'. בבין המצרים אנו צריכים להתעורר, מי אני ומה אני עושה כאן, איפה כל התורה שלמדתי, שוב אני חושב על עצמי, מה העיקר שאני צריך לעשות. להכניע מלכות הרשעה שזה היצר הרע.

מלחמה בין יעקב ועשו, זה היצר טוב עם יצר הרע. אשרי תמימי דרך ההולכים בתורת ה'. אשרי היינו האושר של תמימי דרך, ברסלבר חסידים שראינו, באהבה ושלוש ומתיקות כזה, אשרי תמימי דרך, יהודי שדבוק ה', כל

לרומם את החן שנפלה, השכינה שנפלה, שיהיה לך חשיבות בלב, יגדל יותר ויותר.

דע, כי על ידי התורה נתקבלים כל התפלות וכל הבקשות, שאנו מבקשים ומתפללים. והחן והחשיבות של ישראל נתעלה ונתרומם בפני כל מי שצריך, הן ברוחני הן בגשמי. כי עכשו בעוונותינו הרבים חן וחשיבות האמיתי של ישראל נפל, כי עכשו עקר החשיבות והחן הוא אצלם.

פותח בענין תורה ותפילה, ע"י התורה, נתקבל התפילה. כאן רבינו מזכיר ג' יסודות היהדות. מה שלמדנו כל השנה ועל זאת צריך לשוב בתשובה, יסוד היהדות הוא תורה, תפילה, והעלאת החן. תורה היא עיקר העצה תמיד. ע"י התורה כלומר שיש מצוה ללמוד תורה, מה הענין לחשוב על קבלת התפילות. וכי כל אחד הוא אדמור שחושב להתפלל על משהו אחר לפעול לו ישועה, וחז"ל אמרו כל המעיין בתפילתו בא לידי כאב לב, צריך לבקש מה' ולהאמין שהוא שומע וזהו.

רבינו מזכיר ו' פעמים ענין מתקבלין התפילות. מה הכונה בזה. ומהו שזה נעשה ע"י התורה. בהמשך מבואר ענין לימוד תורה בכך כדי ליתן כח לשכינה, בבין המצרים צריך להבין שאין לשכינה הק' כח כלל, כמ"ש בהמשך שהמלכות לית לה מגרמה כלום, רבי נתן בה"ל פקדון ה"ד מבאר שאדם צריך לדעת שהמלך מחכה לה, השכינה קדישא ממתין לה, תעשה מה שאתה יכול, אין לה כח בלעדך, רק תתרום וכבר נתת לה חיות. איך מרוממים החן, ע"י לימוד תורה בבח, זה נותן כח, ועוד מדגה 'חיות', ואח"כ יחוד 'ח' עם 'נ'. בתחילה לומד ונותן כח, אח"כ זוכה לחיות דקדושה, כי כל החדשות וקנאות הכל הבל, וכי בשביל זה אני שורף את החיים שלי, התורה מכניס באדם שכל, עד שזוכה ליחוד קוב"ה ושכנייתה שהשכל נגדל ויש לך ברור איך ללמוד כל מאמר של רבינו, זה מה שרבינו פועל, ויש בזה מה שאנו צריכים לעשות לחיות חיים טובים, כל הלכה של רבי נתן זה דרך בעבודת ה' ששייך לנו.

וכל אחד במדרגה שלו, רבי לוי יצחק הזהיר לא לומר זה לזה מה לעשות. כל אחד לפי שכלו ומדרגתו.

ההתחלה הוא בתמימות ופשיטות. תורה צריך להיות לשמה, מה זה לשמה, אברך יושב בכולל ויגע בלימוד התורה, יש שלומד בישיבה עמוד אחד חודש שלם, נעשה אצלו ברור, העיקר שאתה לומד תורה בשביל ה', אתה מרומם את השכינה, אף שבגשמיות זה סתם לדבר עם אנשים, אתה לומד לפני ה', והתורה תביא לך תפילה והעלאת החן, התורה תתן לך שכל, התורה זה בדרך לחטוף, ללמוד דף גמרא בכל יום, עמוד גמרא בכל יום, גם אדם שעסוק במאד מאד, למשל אברכי כולל אין להם זמן ללמוד, יש מבחנים וצריך לחזור הרבה, זה טוב, וכן בחור כו', אבל העיקר שאני לומד תורה בשביל משהו, התולדות אומר שצריך אדם ללמוד שעה שעתיים ביום רק לפני ה', בלי אנשים.

עיקר הנקודה, שענין של רבינו זה לימוד התורה. ויש בשיחות הר"ן סי' ע"ו, ויש שטועים בזה לכאן ולכאן, רבינו אומר עצה פשוטה, תקח דרך שזה עובד אצלך למעשה, להיות משועבד לגמור הסדר בכל יום, אפילו שאתה עסוק, תסגור הפלאפון לשעה שעתיים, כל שעה של מלאכה, עשרים דקות ללמוד תורה, יש לך עול, ע"ז תהיה איש

אותי, צריך כל אחד, לצעוק לפני ה', בכל לילה, איפה אני בעולם, אני צריך לרומם את החן והחשיבות האמיתי של ישראל. כי עכשיו בעוה"ר נפל החן.

חן אין הכונה השתדלות לפני בני אדם, אלא העלאת התפילה, כמבואר בהמשך המאמר, לא נאריך בעיוני הדברים רק מסקנת הענין, עבודת האדם לרומם את החן, הנחת, אבא שבשמים אין לו נחת מאף אחד רק מאיתנו, אין על הלבנה עוד יהודים, רק אנחנו, אני ואתה, כך תסתכל גם על חבר כך.

כסילות היינו שאדם יושן במעשיו, איבד את השכל, הלך ברחוב ואיבד את השכל, אפילו לא מרים את זה מהארץ, כי זה לא שוה ערך בעיניו. וכ"ש אם נכנס איזה נחש בראש שלו, קנאה ושנאה, החן האמיתי של ישראל, הוא מה שאדם יכול לרומם. וזה נקרא אמונה.

יהודי צריך להאמין בה', להאמין בהאמת. האמת הוא ברוך אלקינו שבראנו לכבודו, יש בראשית, יש כלל ישראל, יש תורה, יש דרך לעבוד את ה' במחשבה דיבור ומעשה, צריך להאמין בהאמת הזה. ולמעשה צריך לרומם האמונה.

יש שהאמונה נופלת לקטנות הירח, זהו בעצם גלות השכינה. אין לנו ביהמק אי אפשר לזכות לרוח נבואה, בהירות בניסים ונפלאות להודות לה' תמיד. אדם גבוה חסר לו דעת, ואדם פשוט משוקע בעצבות וחושב שלא יכולים לעזור לו, הרבי אומר צריך שיהיה לך אמונה, לא רק אמונה סתם אלא שהאמונה יהיה נוגע לך למעשה, להשתמש עם האמונה.

אחד כותב שטר על נייר, כמו בנק, יש שהבנק כותב 'לא נוגע למעשה', כך יש אדם שאומר יש לו אמונה אבל זה לא נוגע לו למעשה, זהו גלות השכינה, שהאמונה יושנת בלבו, קטנות הירח, מיעוט הירח כלומר שהקליפות יונקים ואין לך מוחין ואור הדעת, זהו הגלות. מרוב הנסיגות והטרדות, אין שכל.

מה צריך לעשות? דבר פשוט, אומר רבינו שעיקר העצה הוא תמיד להעלות את החן שלך בעיני ה', זהו שכל פשוט מאד, כל דבר יש בו שכל, מי שמדבר נגד שכל אין לו שכל, שכל פשוט מאד הוא החן שידוע לכל יהודי, כשזה מתרומם יש לך חן בעיני המלך, ואתה מתחיל לחשוב מזה בפשטות. חן הוא דבר שבמחשבה אבל זה נעשה חשוב, מציאות. חשיבות זה מציאות.

וזהו עיקר ענין התמימות ופשיטות. לא הכונה תמימות בזה או כזה, לחקות תמימות של משהו אחר? אלא להאמין בתמימות בכל מה שכתוב בדו"ק ובכתבי האריז"ל, כך אומר רבי נתן כ"פ, ומה שאני יכול לקיים בעצות של רבינו, אני עושה בתמימות.

על זאת בוכים בבין המצרים, זהו הביהמ"ק, שאני צריך לרומם את השכינה, החן האמיתי. ואח"כ נעשה יותר חן, ויותר חשוב, התורה נעשה חשוב, ולומד לקו"ה יודע שכל של כל מצוה, וכך יכול להסתכל על כל דבר בעינים של יהודי, יהודי קם בבוקר וקורא ק"ש, יודע שיש תורה, וכשלוסמים ספרי רבינו יודעים שיש הקב"ה, וכך מתחיל לחשוב המציאות של אנכי ה' אלקיך

עיקר מה שמתגלה כאן במאמר הזה, שרבינו דורש מאיתנו

דרכי נועם

על צרכיך.

למה אדם נופל, כי חושב שהתפילה לא עוזר, איך משתנה בזה. עתה כשצריך להתחדש ע"י קדושת התורה, אתה מחבר את הנשמה לה', תפילה גבוה מתורה, כמ"ש בסי' ב' התורה היא הנשמה עצמה, הקדושה, בלי זה אתה לא מחובר לעץ החיים, והתפילה מביא מוחין יותר גבוהים.

והמכוון הוא שאתה מתחיל לראות שהתפילות והבקשות כן נתקבלו. כי יש שאדם נבהל שהרופא אמר כך וכך, ומפחד מאיזה בשורה, אז תבקש בכל יום ויום, כי תאמין שאתה מבקש בפשטות וה' שומע, זה תמימות ופשטות שה' ממש נמצא כאן הוא שומע אותך, ומבין אותך, יודע כל המחשבות שלך, שומע כל דיבור. וכשאתה יודע שמתקבלין בוודאי קצת בקשותי, מה שאני צריך עכשיו בוודאי קבלתי ישועה. יש שאדם מדבר כסף גדול, מה הנפק"מ אם זה נמצא בבנק שלי או של אחר, העיקר שיש שפע, והעיקר לבקש ולירושלים עירך, לשוב בתשובה מה שאני קלקלתי, לחפש על מה לשוב בתשובה, כדי להרים את השכינה הק'.

כשאתה עוסק בתורה יודע שבוודאי זכה לפעול לכבוד השכינה הק', ב"ה יש כבר עוד אבן לבית המקדש השלישי. ב"ה.

הכרתי יהודי, ששמע את זה מרבי הלל קאלמאיינר, הוא אמר לו בילדותו, כל מצוה אתה מניח עוד אבן לביהמ"ק, וזה עזר לו כל החיים.

אדם צריך לדעת שכל תפילה בוודאי נושעתי, וכן כל תפילה שאדם מתפלל, בוודאי נתקלה, ועל זאת בעצמו הוא שופט את עצמו על שאינו מאמין בתפילה, זהו חורבן ביהמ"ק, זה נדמה לך שה' מתחבא ממך, זה נסיון גדול, אתה בנו בכורו, לא עזב אותנו כלל בגלות, הוא עוזר לנו בכל יום.

כשאתה מאמין ורואה שכבר יש ישועה קצת, עי"ז מתחזק לבקש עוד, ולכן מהפך רבינו הלשון תפילה ובקשה בקשה ותפילה, כי מה זה 'נתקבלין תפילות', בקשה נתקבל שיש ישועה, תפילה הוודא ושבח, נתקבל היינו שזכית להתלהב בברכת שלא עשני גוי, ההתלהבות זה נתקבל ההוודא התפילה. וזה לגלג החוזר, תפילה ובקשה בק'שה ותפילה, וכך מתחיל תחית המתים.

בלי זה, אדם חי בגלות ולא יודע בשביל מה הוא חי.

מסתמא כולם כאן הולכים בסודות התורה ועניינים גבוהים בקבלה, אבל אם יש למישהו בעיה שיש לי, שצריך להחזיק מעמד ולהתחיות. יש רבי שיורד לכל אחד מאיתנו, פינחס בן אלעזר יורד לכולנו, ברית שלום, בשלמות יכולין להתחזק. ולהכנס לחיים חדשים של תפילה, לשמוע לקול רבינו, לשבת לדבר עם ה' שעה.

ולחדש את המנין התפילה כאן מחדש, לקום חצות, ולהתפלל ותיקין מוקדם, רבינו אומר שעיקר האדם הוא לקום לפנות בוקר, זה חיים אחרים, הצלחה אחרת לגמרי, תכניסו בזה כל הכוחות שבעולם, כמובן רק עם זיסקייט, רבי לוי יצחק היה יהודי מתוק, לא עצבים כלל, כנודע מהטייפס ומה שכתבנו וכו', כשיש שחרית ביחד, איי איזה גישמאק, וחברים ביחד, הכל אהבה ושלום, לא מחלוקת.

היה איזה רבי ששאל, למה יש באמריקה מחלוקת, בשלמא 'אין דער היים', היה מחלוקת בשביל פרנסה, שוחט וכו',

אחר לגמרי, אין עצבים אין גלות. כי גלות היינו שהשכינה הק' בוכה עליך שאתה רחוק מה', לית לה מגרמה כלום תעשה משהו, קצת תהילים, קצת לקוטי תפילות. ולשמוע בקול דרך הלימוד של רבינו, לא עצבים של אמירה, אלא דרך מתיקות לימוד לכל אחד לפי דרגתו. גם לך.

רבינו מדבר לכל אחד ממש. אם תשמע בקולו בתמימות ופשטות, שיהיה לך עול של תורה וצדקה, ולתפוס כל יום בלי יוצא מן הכלל.

יש בתורה ג' חלקים, כמבואר בהמשך, תורה בבח, תורה עם חיות, וגדלות היחוד של תורה. יש חלק שאדם לומד בפשטות. היום יש ספרים להבין בפשטות. וכן שמיעת שיעורים, ויש שמתרומם השכינה ויש יותר חיות. לא חיות כמה שאני זוכר או לא, אלא לומד בשביל ה', התורה זה קדוש, זה מתוק, זה דבש, זה חן כזה, זה החיים שלי. מהו הגלות, ריחוק מהתורה. הרמב"ם אומר הגלות קשה כי אין זמן ללמוד.

ב"ה יש עצה של רבינו שיכול כל אחד לעסוק בתורה, אפילו שאתה לא מבין, והעיקר שהכונה להיות דבוק בה'. יש מצוה לדעת התורה, אבל צריך שכל כדי לזכות לזה, תעסוק תמיד בתורה, גמרא, שו"ע וזוה"ק וספרי רבינו, עשר דקות מכל דבר, ויכנס ברכה בזמן, יש שלומד בפשטות. ויש חומש וכו', יש תורות רבינו, שלחן מלא מעדנים ומטעמים

ע"י התורה מתקבלין כל התפילות ובקשות. למה חוזר על זה כמה פעמים, הנה אנו מבקשים כ"כ הרבה שנים ותחזנה עינינו בשובר לציון, שיתגלה כבוד ה', לצאת מהשטות, ויהיה אורה ושמחה בלב ישראל, והרי יש גלות מר כזה ברוחני וגשמי, ונסיגות כאלה בגשמי, וברוחניות רחמנא לצלן, השכינה בוכה, ולא מעניין אף אחד, אני רק פוליטיקה אני ואתה, בלבולים כאלה, ולא לומדים ולא מתפללים, כל אחד נתפס בשגעון אחר שנאה תחרות וקנאה וכבוד, וממון, והאשה והילדים משגעים. תתפוס את הספר תשב תלמד, בתמימות, והכונה כדי לזכות לתפילה.

רבינו כופל הלשון והופך תפילות ובקשות כו', כי הוא מדבר בכמה מדרגות של קבלת התפילה, כל סדר עליית התפילה גנוז בדבריו הק'. הדבר הראשון הוא להכנס לעבודת התפילה, הדבר השני שיהיה לך שכל, ואח"כ נעשה דברי חן בתפילה, ואח"כ תלך למקוה ואח"כ תבא להתפלל עם חן טהרה, ואח"כ יש שאדם עולה להיות נחת לה', ועד שזוכה לבחינת 'תיו' ד' יודין דע"ב, חקיקה דעתית יומין, מדות הרחמים, שם מצחא וקבלת התפילות. תעניין היטב תראה שרבינו מלמד סדר עליית התפילה.

אבל איך ההתחלה, הרי אני מבקש על ביהמ"ק בכל יום, וגם אומר אשמנו בגדנו, או קינות, או חטאתי בגלגול הקודם... או מבקש על ביהמ"ק וחושב שזה לא נתקבל.

מה סיבה שאין אדם עסוק בתפילה, כי נדמה לו שלא נתקבלה התפילה. מה זה יהודי, העוסק ב'תודה והודאה לה' תמיד', על העולם, על גדולת הבורא, על תורה, על כל מצוה, רבינו מזכיר ב' לשונות 'תפילות ובקשות', ומהרש"א אומר שבכל מקום שכתוב בחז"ל שני לשונות הם שני מדרגות, בקשות הם בקשות שאדם מבקש אבא תרחם עלי, תעזור לי בזה ובזה, זה מצוה דאורייתא לספר לה' כל מה שאתה צריך, תעמוד לפניו, ותבקש, כ"כ הרמב"ן שזה מצוה דאורייתא להאמין שיש למי לדבר ולהתפלל לפניו ית'

לכבות על עצבים ומחשבות זרות ומרות ושאר יצרין בישין, שכל אלו באים רק אם לא שומרים את הרצון וטהרת המחשבה, תשב ותדבר לפני ה' כמה שאתה יכול, כל אחד יכול, בימים אלה צריך לשוב בתשובה ולהקים הכל מחדש.

בתחילה להעלות ולרומם החן, תקח את האמונה שלך באופן שזה נוגע למעשה, ה' נמצא כאן, וואו, ואח"כ 'כלביא יקום' כאריה קטן, ואח"כ 'כארי יתנשא' זה הולך וגדל יותר ויותר, ואם נפלת, תתחיל מחדש, יש לך רבי, הוא שומר על הממון שלך בבנק טוב, אל תדאג הוא שומר על העבודות שלך, אין לנו ענין 'להגיע למדרגה', תעשה התחלה חדשה ואל תסתכל לאחור, השכינה מחכה לך, הרבי אומר תביא לבנים וסיד אני בונה בניינים, אל תלך באמצע, תמשיך, תתחזק.

זהו כל סדר העבודה של האדם.

הגלות הוא שעבשיו נפל החשיבות האמיתי, בסף נהיה חשוב, שטויות נהיה חשוב, מחלוקת נהיה חשוב, אין חשיבות לעבודת הבורא, רבינו מלמד רק עבודת הבורא.

אָבֶל עַל יְדֵי הַתּוֹרָה נִתְעַלָּה הָחַן וְהַחֲשִׁיבוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל, כִּי הַתּוֹרָה נִקְרָאת (מִשְׁלֵי ה'): "אֵילַת אֲהָבִים וַיַּעֲלֶת חֵן; שְׁמַעְלָה חֵן עַל לִמּוּדֶיהָ (עֵרֻבִין נ"ד): וְעַל יְדֵי זֶה נִתְקַבְּלִין כָּל הַתְּפִלּוֹת וְהַבְּקָשׁוֹת:

יש כאן כמה דיוקים, הפסוק אילת אהבים מבואר בגמ' ובזוה"ק, איילתא קדישא כן נקראת השכינה בלילה, תיקון רחל הוא נפילת השכינה הק', נכללת בלאה, ובבוקר היא עולה כאיילתא קדישא, אילת קטנות המוחין בחשכת הלילה, ולפנות בוקר עוסקים בתורה זהו הכח להקים את המלכות דקדושה, כמבואר כאן במאמר.

אילת אהבים, זה המצב של בין המצרים שאני צריך להרים את האילתא קדישא, ויעלת חן זה מדרגה גדולה יותר, יחוד רחל בתפילת שחרית בבוקר.

כִּי אִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי צָרִיךְ תְּמִיד לְהִסְתַּכֵּל בְּהַשְׁכָּל שֶׁל כָּל דָּבָר, שֶׁכָּל שֶׁל כָּל דָּבָר זֶה מַדְרָגָה אַחַת, וְלִקְשֹׁר עֲצָמוֹ אֶל הַחֲכָמָה וְהַשְׁכָּל שֵׁינֵשׁ בְּכָל דָּבָר, 'שֵׁינֵשׁ בְּכָל דָּבָר' הוּא מַדְרָגָה. כִּדִּי שֵׁינֵי אִישׁ לֹא הַשְׁכָּל, רְבִינוּ רֹצֵה שִׂיאִיר לֶךְ שֵׁינֵשׁ בְּכָל דָּבָר, לְהִתְקַרֵּב לְהַשֵּׁם וְיִתְבָּרַר עַל יְדֵי אוֹתוֹ הַדָּבָר. כִּי הַשְׁכָּל הוּא אֹרֶךְ גָּדוֹל וּמֵאִיר לֹא בְּכָל דְּרָכָיו, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (קֹהֶלֶת ח'): "חֲכָמַת אֶדָם תֵּאִיר פָּנָיו": תֵּאִיר פָּנָיו, זֶה מֵה שִׁסְפֵּרֵי רְבִינוּ נֹתֵן לָאָדָם, כִּמְ"שׁ בְּסִי' ס"א שֶׁזֶהוּ הַטַּעַם שֶׁנוֹסְעִים לְרְבִינוּ עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁנִּזְכָּר לְהִתְחַזֵּק בְּזֶה, וְזֶה שִׁיךְ לְכָל אָדָם כְּפִי הַגְּבוּל שֶׁלּוֹ. וְלֹא לֹמֵר 'אִי אֶפְשֶׁר לְהִסְתַּכֵּל בְּשֶׁכָּל' לְגַמְרִי, זֶהוּ מְרִירוֹת הַגְּלוּת כְּשֶׁאִין אָדָם זֹכֵר הוּא טוֹעֵה. צְרִיכִין אֲנִי לַחֲיוֹת בְּאֹרֶךְ הַשְׁכָּל.

מהו ההסתכלות בשכל, דבר ראשון הוא פשטות ההלכה, בכל דבר יש דרך של תורה, דרך שכל, שאדם משועבד תמיד לה', יש לו יראה, הוא זזה מה שהוא עושה, מה הוא מסתכל, מה הוא מדבר, מדות טובות. זהו 'שכל של כל דבר' בכל דבר מתעורר איפה אני כאן, ואז בוודאי יתחיל לחפש צדיקים, ואז 'לקשר עצמו אל', היינו התקשרות לצדיקים, כי אין אנו לנו ידיעה עצמית בשכליים רק באור הבעש"ט, שרבינו מביא אותנו שנזכר ללכת בדרך הבעש"ט ומגלה לנו כל מה שיש בזה לאורך ולרוחב, לקו"ה כלול מכל טוב. אנו מקבלים שכל שבכל דבר מלקו"ה, כל אחד לפי שרשו

אבל כאן על מה עושין מחלוקת. אחד הסביר לו שזה בשביל פרנסה יותר טובה. וכו' אבל זה הורגים לגמרי את הקדושה ח"ו, רבינו לא נתן רשות לעשות מחלוקת כלל ח"ו. כל אחד צריך להוריד את כל הקפידות. מה שאמר רבינו כתות כתות לא היתה כונתו שלא ידברו זה עם זה, ח"ו. רבי לוי יצחק היה בוער בזה. ב"ה באמת אנ"ש היו באהבה ושלום, אפי' שכל אחד במדרגה אחרת, אני ככה הוא ככה, אבל חיים בשלום.

עוד זכינו לראות אנשים בעלי השגה מופלגים מאד, וכולם היו באהבה עם אנשים פשוטים לגמרי, אין שום רשות להרגיש שנאה בבית המדרש, צריך להתפייס ולדבר זה עם זה, למחול, שלא יהיה מניעת התפילה, כי זה מפריע לשכינה הק', לא לך, מחוייבים בכל הכוחות לסלק השנאה.

זהו ענין של שכל, לחיות לפני ה', חיים של קדושה, לומדים תורה כדי שאזכה להכנס אל התפילה, והחן והחשיבות של ישראל נתעלה ונתרומם.

רבינו מלמד כאן ג' דברים, תורה תפילה והעלאת החן, העלאת החן אינו השתדלות לפוליטיקה, לא צריך השתדלות, תבקש מהש"ת והכל יהיה טוב, העלאת החן היינו שכשאתה מתקן ברוחני, ממילא מתקן בגשמי. צריך להעלות החן והחשיבות לזכות להסתכל בשכל של כל דבר.

אלו הם ג' העבודות, רבותי אני רוצה לעשות התחלה חדשה, יש לי ירידות ונפילות ורוצים להתחזק לחזור לה', בלי ישוב הדעת זה לא חיים, האדם יכול לעבוד את ה' תמיד, בתורה תפילה ואמונה, אמונה היינו דעת ושכל. רבינו מדבר הרבה פעמים מענין השכל, יש החולקים כנגד הזה"ק וכנגד הקבלה וכנגד לקו"מ ולקו"ה ואומרים שלא צריך לחיות עם דביקות בעומק אלקות שבכל דבר, מי שאינו מאמין בכל חלקי התורה הוא אפיקורס רח"ל, אור השכל הוא דבר נורא, אלא שאסור לנו לרמות את עצמנו בשכליים חכמות קבלה בלי לבוש לעובדא למעשה, צריכין אנו ללכת עם השכל דקדושה שרבי נתן כותב מפורש איך לחיות חיים טובים, כמו ההלכה הראשונה לחשוב מנקודות טובות, הלכה השניה וכו' הרביעית מדבר מהשגות אלקות, לכל אחד יש לו גבול אחר לפי דרכו. וצריך להבין שגם במצב שאדם בדרך ונפל ממדרגתו, בחור או אברך או זקן, לא משנה מי, כל אחד יכול לשוב בתשובה, ועיקר התשובה הוא ברגע זה להתחבר לשכל דקדושה. אם אתה לא יכול, רבינו מלמד שאתה כן יכול, כי יוסף מברך בחן, הנני נותן לו את בריתי שלום, רבינו נותן לנו כח השכל.

לקוטי מוהר"ן הוא הספר העמוק ביותר בעולם, יש עוד ספר עמוק 'משיבת נפש', זה נכנס לתוך הקישקעס במצב הנמוך ביותר, תחשוב קצת משיבת נפש, אל תתהלך עם ראש ריק, הרמב"ם אומר שכשהלב פנוי מהחכמה, אזי ממילא בא הזוהמא ח"ו.

גם אם נפלת, נתעייפת, תקום מיד מחדש, תלמד משהו, תדבר קצת להש"ת, ותתרומם באור השכל דקדושה.

זהו מש"כ בתחילת המאמר ענין העלאת החן, צמצום בחי' מלכות, לית לה מגרמה כלום, שהיא צועקת הצילו הצילו, אני מתעלפת, סמכוני באשיות, הצלה הצלה. צריך להתעורר בג' שבועות בין המצרים שהשכינה צועקת אלי. אם אתה בוכה עם השכינה הק' ביחד, אתה לא צריך

דרכי נועם

כל המצוות שבלב יש בהם שכל, ויש שכל בכל מצוה, פאות, זקן, ציצית, ותפילין, ונקודות טובות, זה לא נקודה קטנה שלך, זה נקודה של הקב"ה, ישראל ואוריתא וקוב"ה חד, וכל מצוה זה של ה', הקב"ה מחכה 'הראיני את מראייך', תראה את הטוב שלך, את הקדושה שלך, אל תסתיר על הטוב שלך. זהו תמימות ופשיטות.

דברנו שני סוגי שכליים שבכל דבר, האחד אחדות ה', והשני שכל של המצוות. השלישי הוא שכל בדברי רשות, שבזה עיקר הנסיונות של האדם, אם הולך אחר שקר החן, חן האמיתי של ישראל נופל, הוא נמשך לבקבוק יין, לאחרונה שותים הרבה, רבינו הזהיר שלא להשתכר, קצת לחיים וזהו, או שאוהב כסף כבוד תאות הבליים, אנ"ש היו מחזקים זה את זה, עזוב את חן השקר, זה כלום, זה דמיונות. רבינו מכניס לנו כח למאס את הרע, להרגיש את הסרחון של הרע, להרגיש שנאה לזה, מה יש לי מזה, סתם עוברים הימים בלי כלום. והעיקר להתחזק בשמחה.

והעיקר הוא השכל איך לעשות דבר בקדושה, ולא לבכות שלא רואה ניצוצות, רק להאמין שיש חיות אלקות בכל דבר, אם מזלזל בענין זה, הוא כופר, צריך להאמין בכל הלכה בלקוטי הלכות, בן המלך, ניצוץ אלקי, כבוד ה', נמצא אצלי, הוא רוצה לצאת מבית האסורים, הבעש"ט צועק 'האם יש פדיון שבויים יותר גודל מזה?' זהו חלק אלוה ממעל ומחכה שתעשה ברכה כראוי ותסיח דעת מהגשמי ומצד הרע שבזה, ואל תתיימש, כי אצל רבינו זה לא הולך בדרך ש'אתה זוכה למדרגה', אתה תעשה ותכניס בקופה ורבינו מעלה את זה. וכך זוכין לחיות חיים טובים אמיתיים.

יש שכל בכל מצוה, יש שכל בדברי רשות, ואם נפל, תתחזק מעט ותזכה לגן עדן, גן עדן, כל אחד צריך את זה, בחור אברך זקן וצעיר כל אחד צריך לעשות דבר בקדושה, אם נפלת, מיד תשוב בתשובה תבקש מחילה, זהו דרך של רבינו.

שכל רביעי, בנפש, בענייני נפשיים, שיש בזה אחיזה הקליפות והעונשים שעוברים על האדם, בכח רבינו יכולין לתקן הכל, ללמוד ספרי רבינו, זהו ההסתכלות בשכל שיש בכל דבר ולקשר עצמו אל החכמה היינו אל רבינו, אור החכמה, והוא מאיר בנו הבנה.

וזהו אור גדול מאד, מאיר בכל דרכיו, וצריך להיות 'חכמת אדם תאיר פניו', לפניו, כלומר שמוכן מבעוד מועד לקראת הנסיון הבא עליו, קם לפנות בוקר, ומוכן לאכילה ולמנוח, תאיר לפניו, עוז פניו ישונא, אם אין לו את זה, נפל לגלות מה, כל דבר נמשך נפשו לזה, ומשתגע, ונכנס לכל מיני מריחות וצער. אבל כשחכמת אדם תאיר הוא חי בעולם של תורה ואמונה.

וְזֶה בְּחִינַת יַעֲקֹב. כִּי יַעֲקֹב זָכָה לִבְכוּרָה שֶׁהוּא רִאשִׁית, שֶׁהוּא בְּחִינַת חֻמָּה. (תְּקוּנֵי תִקוּן י"ד, זֶהר מִשְׁפָּטִים קכ"א:), כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קי"א): "רִאשִׁית חֻמָּה". וְזֶה בְּחִינַת (בְּרִאשִׁית כ"ז): "וַיַּעֲקֹבֵנִי זֶה פַעַמִּים". וְתִרְגוּם אוֹנֶקְלוֹס: וְחַכְמָנִי, וְזֶה בְּחִינַת שְׁמֶשׁ. כִּי הַשֶּׁכֶל הוּא מֵאִיר לֹא בְּכָל דְּרָכָיו כְּמוֹ הַשְּׁמֶשׁ.

עשו נולד בכור, שהמחשבה הראשונה אצלו זה תאוה וגאווה ושטותים, שנאה וקנאה זהו עשו, אנו נמצאים בגלות, מאבדים את המוחין ואת הראש, זה גלות מה בין המצרים, הנה קבלנו תורה, אבדנו את הכל, שבירת הלוחות הלב,

מעיין בעוד ספה"ק, כי בלקו"מ מוזכר כל מה שכתוב בכל ספרי בעש"ט, אלא שלא מצוין המקור, זה היה סבא שלו הבעש"ט, והכל כלול.

רבינו רוצה שתמיד נזכור אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים, שזה כבוד ה', אנכי ה', יש הקב"ה, הוא ית' לבדו נמצא, הוא מהוה ומחיה הכל, כל מה שהיה, הוא עשה, ומה שנעשה עכשיו גם הוא לבדו עושה, אל תפחד מכלום, רק תבקש מהשי"ת, גם אם היה ירידה, תדבר לה', הוא משגיח בך, הוא רואה כל מחשבה כל רצון, הוא רואה את גיעתך ומסירות נפשך, הוא רואה הכל, יש מצוות פשוטות של אחדות ה', יסודות התורה, ומצות ירא ואהבה.

יראה ואהבה זה מצוות דאורייתא, לא להעלות על הדעת ח"ו שזה לא שייך אלינו, זה מחשבה שה' מסתכל עלי, בתחילה יראת העונש, וצריך תמיד להמתיקו ביראה עם דעת כמבואר בסי' ט"ו, וכשזוכים לינוק מאור רבינו זוכין ליראת הרוממות, הלשונות של הצדיקים גורמים שאתה מבין את התפילה ואז נעשה רוממות. ורבי לוי יצחק לא עשה בזה גבולות, כל אחד מה שהוא מרגיש אהבה ויראה. מי שאומר שלא, עוונותינו גרמו לזה רח"ל.

ולקשר עצמו אל החכמה והשכל, חכמה הוא אור הצדיקים, האמת עצמו, למעלה מהשגתך, ואח"כ נעשה מזה 'שכל' שאתה יכול להבין ולחשוב מזה, 'שיש בכל דבר', בתוך הדבר עצמו יש בכל דבר שכל פרטי. ועי"ז מתקרב לה' בכל דבר בהתקרבות חדש, 'להתקרב לה' ע"י אותו הדבר, יש שכל הכללי של אחדות ה', ויש ו' מצוות תמידיות, כמובא, והרבי מסאטמר אומר שכל מצוה שבלב היא מצות תמידית, החינוך רק הגביל ו' מצות כלליות. יש כשלושים ארבעים מצוות שבלב תמיד, ובזה צריך לחיות כל רגע. ממלא כל עלמין וסובב כל עלמין, זה כתוב בסי' ל"ג, זה נכון שצריך תמיד לחשוב ממלא כל עלמין וסובב כל עלמין, ושהקב"ה מלא כל הארץ כבודו, זה שייך לכל אחד מאיתנו, אפילו אם הוא מלא תאות ונפילות, אני חוזר לה', כל חצי שעה לעשות התחלה, זהו דרך של רבינו, לא להסתכל לאחוריו כלל, בלי העצה הזאת יש גלות מר מאד בלי שכל ודעת.

הגלות גונב מאיתנו דברים פשוטים כאלה, ואפילו שיועדים מזה, לא מקיימים כי פלוני אמר כך וכך, מרמים את האדם, רח"ל, רבינו מלמד לנו את העצה, נכון שאתה לא בעל מדרגה, תיכנס לתמימות של יראה תמימות של אהבה, הזהר שלא תפגום במצות דאורייתא, ותלמד שכללים דקדושה מלקוטי הלכות, כל אחד יש לו הרגשה אחרת לא אומרים זה לזה דעות, אצל אנ"ש לא אמרו תוכחה זה לזה, אם כן, היו מראים בשו"ע שכתוב כך וכך, רבי לוי יצחק דיבר מהשלום והמתיקות שהיה אצל כל אחד, בלי שום סתירות, הכל מובן. כ"ש כשמבינים תורה כראוי מניה וביה, הכל יוצא ברוך, כי רק כך מתקשר התורה כראוי.

ההסתכלות בשכל, דבר ראשון הוא אחדות ה', אח"כ שכל של מצוות, מי שזוכה כוונת האר"ז ל' אל תפריע לו, ואין בעולם ספר כמו ליקוטי הלכות, ה' תפילין, ה' ציצית, כך מובן התפילה עם הכיסופין הגדולים, שכל של ברכת המזון, צריך להכין את נפשו לזה, שכל של התבודדות, שכל של השכינה הק', זהו החיים.

בלי אור השכל, זה הגלות. חי סתם.

דרכי נועם

בגים' שמח, עם האותיות ושכל עם הכולל וכו', כי זה פשוט שמי שאינו בשמחה אין לו שכל. קצת שכל דקדושה כל אחד צריך, אבל מה לעשות שהשכל נופל תמיד, אבל ענין הגלות שזה מחייב שאדם נופל מהשכל, בזמן ביהמ"ק יכולין להחזיק השכל, אנו נופלים כל יום, צריך להתחדש ד' פעמים בכל יום ע"פ קבלה, ע"פ פשטות נופלין ק' פעמי סביוס. העיקר לחדש את הלבנה מחדש. רבינו לא הסביר כאן מהו בחינת לבנה. והתירוץ שכבר אמר לעיל מענין העלאת החן, שזהו היחוד ח' עם נ', תתעורר תמיד מחדש, שאתה יהודי מלא חן בעיני ה'. חן וחשיבות. זה כולל עוד הרבה עניינים, כל נקודה טובה זה חן בעיני ה', יש לה' נחת ממני, אני כל תכלית הבריאה גם עכשיו. זהו המפתח להבין אריכות הענין, שכבר פתח לענין בביאור ענין נ', שזה החן והחשיבות.

אם לא, זה כח של עשו, עכשיו בין המצרים צריך לצעוק אבא תוציא אותי מבחינת עשו, לזכות לבכורה, בהירות. ולעת עתה קצת תתחיל, שיעורי תורה, תדחוף דף גמרא עמוד גמרא, ספרי רבינו והתבודדות. וזה יעזור לך שכל התורה שלך יהיה תורה לשמה, ומלא חיות ואלקות ואור השכל.

כשנופלים, יש להתעורר מיד, אבא אני רוצה להעמיד את החיות והחן בעיניך, לא היטב און ביעקב, כי יש להקב"ה נחת רוח ממני, פינחס בן אלעזר, החנוכי, שמי מעיד עליהם.

רבינו ממשיך המאמר שזה בחינת הנ' הוא שכל פשוט מאד. תיכנס להבין בגבול השכל, לחשוב שה' נמצא כאן, ולהתבונן בתיבות התפילה, ע"פ דברי לקוטי הלכות, זה נקרא לצאת מהגלות. בלי זה, אתה בגלות מר בעשו במלכות הרשעה שאתה חי בשינה, ואין לך קשר עם ה'. זה הגלות. שאין עבודת ה'. אנשים בגלות ההרגשות והמחלוקות. אבא תרחם עלינו, אי אפשר לחיות ככה, תוציא אותי מזה. ולחיות בעולם חדש לגמרי, שחשוב בעיני רק אור השכל דקדושה, וממילא מקבלין גם שכל במשא ומתן, בטחון ותפילה, ומחייב את עצמו שמוכרח ללמוד כך וכך.

עו"ז נופל ונתבטל מלכות הרשעה. והשכינה הק' עולה, ישרים דרכי ה', צדיקים ילכו בם, ופושעים יכשלו בם, פושעים זה הגלות והרשעות, זה נופל, כי אנו הולכים בדרכי ה', בונים את התורה באור השכל דקדושה, וכך יכולין להחיות עצמי תמיד שה' כן נמצא איתי, ותמיד לחשוב מה'.

אנ"ש תמיד דיברו מהשי"ת עם אמת, תמיד לעסוק בתורה, ובספרי רבינו.

וְזֶה בְּחִינַת מַלְכוּת, דְּלִית לָהּ מִגְרָמָה בְּלוּם, אֲלֵא מֵה שְׁמִקְבָּלַת מִן הַחַיִּת, שֶׁהִיא בְּחִינַת חֲכָמָה, בְּחִינַת שְׁמֵשׁ בְּנִי, וְנִעְשָׂה (יִשְׁעִיהוּ ל'): "אֲדָרְבָּנָה בְּאֹר הַחֲמָה":

אָבֵל מִי שֶׁאֵינוֹ מְקַשֵּׁר עֲצָמוֹ אֶל הַשֹּׁכֵל וְהַחֲכָמָה וְהַחַיִּת, שֶׁיֵּשׁ בְּכָל דָּבָר, זֶה בְּחִינַת עֵשָׂו שֶׁבָּזָה אֶת הַבְּכוֹרָה, בְּמוֹ שְׁכָתוֹב (בְּרֵאשִׁית כ"ה): "וַיִּבֶז עֵשָׂו אֶת הַבְּכוֹרָה"; דְּהֵינּוּ הַשֹּׁכֵל בְּנִי, בְּחִינַת (מִשְׁלֵי י"ח): "לֹא יִחְפֹּץ כְּסִיל בְּתִבּוֹנָה בִּי אִם בְּהִתְגַּלּוֹת לְבוֹ":

התורה ארכן ו' ורחבן ו' כמ"ש בהמשך המאמר, בגלותינו אין לי אורך ולא רוחב, הלוחות שבורות, ארכן זה יראה ורחבן הוא הארת השכל שבתורה, כמבואר בהמשך המאמר ענין מקלות ושמות, מקלות הוא יראה והכרח שבתורה, אם זה נשבר, איך יזכה להסתכל בשכל, לחיות עם אור רבינו, כמו שמבואר בלקוטי הלכות, לחיות בתמימות ופשיטות.

אם אתה לא יכול להסתכל בשכל, תסתכל בתמימות פשוטה

דכירנא כד הוינא טליא התפללתי באיזה בית מדרש, הגיע יהודי גבוה כזה הוא נולד בעיר סאטמאר, והיה גר בטקסס עשר שנים הוא ובנו, והיה איש תמים מאד, בנו היה גבוה כמו טקסס והיה לו כובע שבור עוד מהעיר סאטמאר, והיה עם הארץ מדואריתא ודרבנן, הייתי מקנא בו שהיה הולך ברגליו שני מייל כדי להתפלל בבית המדרש בציבור, היה מסתכל על התפילין בתמימות, אהה זה הקב"ה ממנו. מה יהיה איתנו.

רבי לוי יצחק היה מספר מעשיות מאנשים פשוטים, לשמוע לקול רבינו בתמימות. היינו שיש לי דרך להתחזק בה' בכל יום, אם אין לי את זה, לקחו ממני את הרבי שלי, הרבי מלמד איך לחיות חיים טובים בכל מצב, תפתח ספר תלמוד משהו, אח"כ תתפלל משהו, וכך יהיה לך שכל אמיתי.

זהו מלחמת יעקב ועשו, עשו אומר שהוא הראשון, יעקב יוצא ועושה ונהפוך הוא, זה העבודה שלנו תמיד.

רבינו אומר בהמשך שעשו הוא מלכות הרשעה, זה הגלות המר שעובר על כל אדם, עשו לא יחפץ כסיל, מייאש את האדם, מה העצה לזה. אומר רבינו:

וְזֶה בְּחִינַת (מִשְׁלֵי ד'): "וְאַחֲרֵי צִדִּיקִים בְּאֹר נִגְה הוֹלֵךְ וְאֹר עַד נִכּוֹן הַיּוֹם": וְזֶה בְּחִינַת חַיִּת לְשׁוֹן חַיִּית. בִּי הַחֲכָמָה וְהַשֹּׁכֵל הוּא הַחַיִּית שֶׁל כָּל דָּבָר, בְּמוֹ שְׁכָתוֹב (קֹהֶלֶת ז'): "הַחֲכָמָה תַּחֲיָה" וכו'.

חן בגימ' נגה, זהו אור הח' דקדושה.

אֵן מַחֲמַת נְשָׂאֹר הַשֹּׁכֵל גְּדוֹל מְאֹד, אִי אֶפְשָׁר לְזַכּוֹת אֵלֵינוּ בִּי אִם עַל יְדֵי בְּחִינַת נֹן שֶׁהִיא בְּחִינַת מַלְכוּת, בְּמוֹ שְׁכָתוֹב (תְּהִלִּים ע"ב): "לִפְנֵי שְׁמֵשׁ יִבּוֹן שָׁמוֹ", וּפִרְשׁ רַשִּׁי: "לְשׁוֹן מַלְכוּת".

אי אפשר להחזיק בבחי' ח' רק ע"י בחי' נ', יבון שמו, יבון שיכולין להמליך את ה' מתוך מצב של קטנות. לפני שמש יבון שמו. בחי' מלכות ולבנה.

וְזֶה בְּחִינַת לְבָנָה, בִּי הַלְבָּנָה אֵין לָהּ אֹר מַעֲצָמָה בִּי אִם מֵה שְׁמִקְבָּלַת מֵהַשֶּׁמֶשׁ (זֶהר וַיְחִי רל"ח. ורמ"ט:). שֶׁאֵין לָהּ שׁוֹם חַיִּית רַק מֵאֲדָם שֶׁמִּתְדַּבֵּק בְּאֹר הַשֹּׁכֵל.

רבי נתן אומר בהל' פקדון, זה הסיבה שאסור לדחות למחר, תתפוס היום מה שאתה יכול לתפוס. תאמר את המילים ביגיעה כמה שאתה יכול.

רבינו מבאר היטב מהו ענין של שכל, מה זה שכל? שכל

דרכי נועם

רבינו מפרש את מאמר רב"ח.

. גלא הוא היצר הרע: דמטבע לספינתא הוא החן והחשיבות, לשון ספון וחשוב, (ו) כי היצר הרע רוצה להטביע ולהשפיל, חס ושלום, בחינת החן והחשיבות של ישראל, בחינת מלכות דקדושה: ומתחזי כי צוציתא דנורא חורףא ברישא כי מתחלה היצר הרע מתלבש עצמו במצוות ומטעה את האדם באלו מסיתו לעשות מצוה. וזהו בחינת צוציתא דנורא חורףא אש לבנה, אף על פי כן מלאך מדיק הוא:

הבעל דבר עושה מצוה לאכול כ"כ הרבה, מצוה להרוג את השני, מצוה של עצבים, צריך אור השכל, הבעל דבר עושה כאילו הוא לבן,

ומחנין ליה באלותא דחקיק עלה אהיה וכו', הינו שערך הכנעתו של היצר הרע הוא על ידי התורה, שהיא בלה שמותיו של הקדוש ברוך הוא. והתורה היא בחינת ואו (ז). כי הלוחות, ארזן וי"ו ורחבן וי"ו (בבא בתרא יד.).

בי"ז בתמוז נשתברו הלוחות. רק כח שעבוד לתורה גואל את האדם, בתחילה בחי' נ', ללמוד דברים פשוטים מה שמובן לו, ואח"כ אור תורה להתבונן בגדולת ה', להודות לה', ולהתעורר לזה באופן שהוא יכול, ולעסוק בזה"ק וספרי רביה"ק, וכל אדם יכול לזכות. ולזאת צריכין ללמוד כראוי ספרי רבינו, להתבונן בזה, אם אין זמן בגלל שיש כולל, תחפש זמן לדף גמרא, תחפש זמן לזוה"ק וללימוד ספרי רבינו, הכל ע"י שמירת הזמן, כששומרים זמן זוכים לתפוס הכל, מדרש ושו"ע. והכל בלי עצבים. להיות רגוע בבית מה שצריך.

ה' יזכנו להשתעבד באמת לתורה"ק, לקבל אור התורה, ולזכות להכניע היצה"ר, בבח שמות הקודש, כי יחוד ה' בונה עולם חסד, פינחס השיב את חמתי ונמשך ברית שלום, כמ"ש בסי' ל"ד, שנמשך נקודת אור מ"ה החדש, נקודה השייך ללב, התחדשות המוחין, שהרבי מאיר בנו אור חדש שנוגע עכשיו לך ממש, וזה שייך לכל אחד.

ה' יזכנו לבכות כראוי על הגלות, ועל הגלות הפרטי שלי, וכמ"ש בלקו"ת סי' ק"א לומר חצות על עצמו, וכל המתאבל, זוכה ורואה בשמחה, שנזכה לתקן את השכינה בכל רגע ורגע, לדעת שה' נמצא איתי, אני יודע מה שאני פועל, וכך נזכה לגלות כבוד ה' בכל העולם, ונזכה בקרוב בבח של רביה"ק, לרומם אור רביה"ק ויכנס בתוך כולם, להאמין בבח רביה"ק, שיהיה עולם מאיר, ונזכה לראות בקרוב בגאולה שלימה בב"א.

זהו בחינת מלכות הרשעה, בחינת לבנה דסטרטא אחרא, שעליה נאמר (ישעיהו כ"ד): "והפרה הלבנה" וכו'. (ב) זהו בחינת יצר טוב ויצר הרע. כי היצר טוב נקרא "מסכן וחקם" (קהלת ד), (ג) בחינת מלכות, שהיא בחינת ענייה ודלה דלית לה מגרמה כלום כי אם מה שמקבלת מהחמה. ויצר הרע נקרא "מלך זקן וכסיל" (נשם), בחינת מלכות דסטרטא אחרא, שאינה חפצה בחמה ושכל, בחינת "לא יחפץ כסיל בתבונה" וכו', כנ"ל:

וכו' ועל ידי זה נתקבלים כל התפלות והבקשות, כי עקר מה שאין נתקבלין הבקשות הוא מחמת שאין להדברים חן, ואין נכנסין בלב של זה שמבקשין ממנו, באלו אין בלבו מקום שייכנסו הדברים בלבו, מחמת שאין להמבקש חן, שייכנסו הדברים בלבו של זה, שמבקשין ממנו. אבל על ידי התורה, שעל ידי זה נתחברין ונתקשרין הנ וזה כנ"ל, ונעשה חן, ועל כן נקראת התורה (משלי ה): "יעלת חן", ואזי זוכה שדבריו הם דברי חן, ואזי נתקבלין דבריו ובקשותיו, כמו מי שמדבר דברי חן, שנכנסין הדברים בלב המתבקש, דהינו זה שמבקשין ממנו:

בתחילה רואה שה' כן קיבל קצת תפילתו, ויוצא מהגלות שזה דמיון ריחוק מה', הנה מוצא שיש לו כן חן בעיני ה', תלמד משהו ותיכנס לדבר עם ה' דברי חן, ואז אתה עולה לחן, זהו "יעלת חן", שמעלה חן על לומדיה, ועי"ז עולה עליה יותר, בחינת ת'. חקיקה דעתיק יומין. לעורר מדות הרחמים, כי התפילה עולה למלכות, לב למלכות, ואח"כ למדות, ואח"כ לרחמים, ונעשה נחת.

זהו עבודה בתמימות ופשיטות, בלי בלבולים, תמיד לזכור שה' נמצא כאן, ויש לי חן בעיניו.

ולמעשה זה קשה, כי הגלות גורם שיש לי עסק עם אנשים, אדם צריך להתאמץ בכל שכל וכוחות לעשות שלום בין חברים, לשבת ביחד שעות רבות לגמור כל בלבולים, היום יש מנהג וכו', אין דרך לסדר את זה, רק כשאדם מתחייב עם רצון להגיע לשלום, ויש דרך באור רבינו לבא לשלום, בתוך ביהמ"ד של רבינו היו כמה סוגי אנשים, והיה גן עדן בזה, עד שנעשה מה שנעשה, כתות כתות אבל באהבה גדולה, בכלליות ואהבה ושלום ואחדות. וכך נעשה הרחבה בזאת, ב"ה יש הרבה מקורבים לרבינו, ומתחילין לדעת שיש חילוקים, צריך לדעת שאין שום חילוקים, סתם בשביל פרנסה אמרו שיש דבר בזה, רבינו לא נתן רשות למחלוקת לעולם

המחלוקת מבלבל השכל, כמו פלאפונים מבלבלים השכל, פלפאון רק אמונה, חדשות רק בטחון, וכך יוצא מהגלות.

מציאות הגלות הוא מחלוקת ועדיין מרקד בינן, אדם צריך לעשות מה שיכול לעשות שלום, ועיקר הגלות שלא עוסק בתורה ולא מדבר עם ה', נעשה ברוגז ח"ו, תתחיל מחדש.

רבינו אומר שיעקב הוא בחי' השכל, הוא מכניע את עשו מלכות הרשעה, וממשיך את הגאולה, יעקב, קטנות נעשה גדלות, ראשית חכמה, אור הגאולה שיש מחשבה ברורה, קדש ישראל לה' ראשית תבואתה, יעקב זכה לבחינת בכורה להתחזק אפילו בקטנות, והוא נתן את הברכות לכל בניו, נגד עשו, ואמר חנני אלקים, והזכיר כמה פעמים לשונו ת של חן, כי זהו עיקר המלחמה עם הגלות ועשו הרשעה.

ויוסף ברך את בנימין בחינת שינה, כשיושנים צריכין ברכה חדשה, וזהו הברכה שאנו צריכין להמשיך.

בְּחִינַת סְתֵרִי אוֹרֵיתָא.

חמשה קניינים קנה הקב"ה בעולמו

המשנה בסוף מסכת אבות – המסכת שמבאר תיקון המידות מסתיים בזה: ויש לבאר מה שהמכוון דייקא בדברים אלו, המתבאר הוא שהמכוון – של בית המקדש. הוא "סתרי אורייתא", וכל זר לא יאכל קודש, והוא אחד הקניינים שהקב"ה קנה בעולמו, נבא להבין בעניין בית המקדש ועי"ז נוכל להבין למה זאת בגדר קנינו ממילא ואיך גם אנחנו נקנה לחפש הדרכים איך זוכים לזה.

נתחיל להתבונן. מה הפשט "חמשה קניינים קנה הקב"ה בעולמו", וכי רק אלו הם קניינים של השי"ת, הלא השי"ת הוא "קונה הכל" – כל העולם הוא שלו. עוד צריך להבין, מה הפירוש "אברהם קניין אחד", מה עם יצחק ויעקב. ומה עם שאר הצדיקים?

השי"ת "קונה הכל" – אך העולם גנוב וגזול, ואיך נזכה

ואין לראות במציאות השם'

כאן מונח עיקר הדבר. השי"ת הוא באמת "קונה הכל" – הכל שייך לו, אך יש התסרה שזאת שהוא מוציא הדבר מרשות ראשון ויש לקנותו מחדש, יש גנבים וגזלנים שגוזלים את זה מאתו בביכול ויש לקנות ולהחזיר. יש בעולם הסתרה, כוחות הטבע, אפיקורסות, ועבירות וירידות – שכל אלו מסתירים את המציאות של ה'. וממילא אדם חי בעולם, ומרגיש שהשי"ת לא נמצא כאן, מרגיש רחוק מה'. כך נהיה מציאות שאנו מבינים טוב מאד מה זה כסף, מה זה כבוד, מה זה מאכל, מה זה אויר, כל זה ברור לנו, כי "זה מציאות", אבל המציאות של השי"ת לא מובן לנו, אלא נעלם ונסתר מאתנו.

ויותר מכך, אפילו כאשר אנו עוסקים בקיום התורה, ומבינים שצריך לעשות מצוות ומעשים טובים, אך דעת אמתית ממציאות ה', להבין שבאמת השם נמצא כאן, זה רחוק מאתנו. העולם עושה שאין לנו את זה, זאת אומרת שהעולם "גוזל" את זה, מישוהו כאן "גונב" את העולם מהשי"ת.

ועיקר מה שגונב את העולם מהשי"ת, מה שמעלים מאתנו את מציאותו – הוא היראה הנפולה. כשאדם לא רק רואה את מציאות העולם, אלא מתחיל לפחד ממנו, כלומר מכל מיני דברים שיש בעולם. כשאדם מפחד – הוא כבר לא מכיר שהוא ברשות השם. זה תופס לו את כל הראש עד שאין מקום למשהו אחר. אין לו יישוב הדעת, אי אפשר ללמוד, אי אפשר להתפלל, יש שנכנסים לדאגה או לחץ, ואין יישוב להכנס להבין בתורה ולהתפלל בכוונה, אין דעת לזכור שהשי"ת כאן ו"בטחו בה' עד עד" (ישעיה כו, ד).

החמשה קניינים מחזירים את העולם להשי"ת

החמשה קניינים, הם החמשה כוחות שיש בעולם – שמחזירים את ה"קנין" להשי"ת. יש להבין שחמשה קניינים הם כנגד ה' גבורות, ה' מיני דינים, חמשה סוגי פחדים, שיש לקנותם בה' דרכי יראה דקדושה, כאשר כלל הענין מבואר בדברי רבינו (תורה קנ"ד) מדברי חז"ל (שבת

3 ז"ל שם: דע, כי יש יראות נפולות וכל היסורין והדינים שיש לאדם, כלם הם מהיראות הנפולות שנפלו לתוך זה הדבר שהוא מתפחד ויש לו יסורין ממנו. והם בחינת (שבת ע"ז): חמש אימות אימת חלש על הגבור, שאף שהוא נגד הטבע, שהגבור יפחד מהחלש, אך שהוא מחמת היראה העליונה שנפלה ונתלבשה באלו הדברים. ועל כן הם במספר

רעוא דרעוין פרשת מסעי תשע"ד

פתיחה

כאשר עומדים לפני ר"ח אב הבה ונראה במאמר זה מה הוא אורה של בית המקדש, ואור של אהרן הכהן, שההילולא שלו בשבוע זה, ואיך לצאת מכל הגלויות, מכל הפחדים והיראות הנפולות. אך ע"י כי בית המקדש, נמצא העצה לצאת מכל הפחדים, ולזכות לדעת אמתית.

א. מִי שְׂרֹוּצָה לְטַעַם טַעַם אֹרֶךְ הַגָּנוּז, הֵינּוּ סִדּוּת הַתּוֹרָה נְשִׁיתְגָּלָה לְעֵתִיד, צָרִיךְ לְהַעֲלוֹת מִדַּת הַיִּרְאָה לְשִׁרְשָׁה.

מי שרוצה לטעום טעם אור הגנוז

הניגון של המילים הללו, מעורר אותנו להתחיל לרצות משהו חדש שעוד אין לנו, לרצות לטעום "טעם אור הגנוז". ורבינו מלמד אותנו כאן איך באמת לזכות לזה, שזה ע"י התבודדות ובחינת משפט, כפי שנראה להלן.

מוהרנ"ת פעם למד התורה הזו, ואח"כ אמר "מי שרוצה לטעום את האור של הרבי, צריך להרבות בהתבודדות" (ביאור הליקוטים סי' טו אות א') כי הטעם של רבינו, הטעם של הצדיק, הוא האור הגנוז, וממילא, כדי לזכות לזה צריך להרבות בהתבודדות, על הדרך שיתבאר בעז"ה, ובוודאי למעשה עיקר ההנהגה שיש להתחדש בה, לאור המאמר, הוא התבודדות ומשפט עצמי, אבל עלינו להבין בדברי רבינו כי בזה נמצא הכח לקיים ולהגיע לתכלית הנרצה.

מה זה אור הגנוז? "היינו סודות התורה שיתגלו לעתיד". מדוע רק 'לעתיד'? כי סודות התורה אינם סתם דבר שהוא 'סוד' ונסתר מבני אדם², אלא הוא אור של דעת, שבלא בית המקדש אי אפשר לכל לתפוס אותו כראוי. ורק לעתיד כשיבנה בית המקדש יתגלו באופן שיהיה לנו תפיסה בזה. בכדי להבין במה מדובר כאן, נעבור כעת להמשך התורה (אות ו'), ואח"כ נחזור להבין דבריו כאן.

ו. וְזֶה בְּחִינַת (אָבוֹת ו'): חֲמִשָּׁה קִנְיָנִים שֶׁקָּנָה בְּעוֹלָמוֹ. "תּוֹרָה קָנָה אֶחָד" וְכו' וּמִסִּיִּים בַּדְּבָרִים "קִנְיָן הַחֲמִשָּׁה קִנְיָנִים" בֵּית הַמִּקְדָּשׁ קָנָה אֶחָד" זֶה בְּחִינַת סְתֵרִי אוֹרֵיתָא וְנִקְרָא הָרַע לְשֵׁם עֵמֶק הַמִּשְׁגָּח, וְנִקְרָא בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, בְּחִינַת קִדְּשׁ בְּחִינַת רִאשִׁית "וְכָל זֶר לֹא יֹאכַל קִדְּשׁ" (וַיִּקְרָא כ"ב) וְלֹא יֹאכַל בּוֹ אֲלֵא מִקְדָּשָׁיו וּמִקְרָאֵיו, כִּי בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הוּא

1 שם: "פעם אחת אמר מוהרנ"ת ז"ל לפני אנ"ש את התורה אור הגנוז, המתחלת מי שרוצה לטעום טעם אור הגנוז וכו' צריך לעסוק בבחי' משפט, שהוא התבודדות. וכשסיים התורה ונשארו אנ"ש, ענה ואמר להם, שהפירוש של התורה הוא: "מי שרוצה לטעום אור רבינו הקדוש, שהוא אור הגנוז, ירבה בהתבודדות".

2 עיין ביושר דברי אמת (קונטרס א' אות כב) ז"ל שם: שמעתי מפה קדוש מו"ה מנחם מענדל (מפרימישלאן) ז"ל שנסתר נקרא דבר שאין אדם יכול להבינו לחבירו כעמו הטעם של המאכל א"א לספר לאדם שלא טעם טעם זה מעולם א"א לפרש לו בדיבור איך ומה ונקרא זה דבר סתר. כך ענין אהבת הבורא ויראתו ית"ש אי אפשר לפרש לחבירו איך היא האהבה בלב וזה נקרא נסתר, אבל מה שהם קוראים נסתר חכמות הקבלה האיקר הוא נסתר הלא כל מי שרוצה ללמוד הספר לפניו ואם אינו מבין הוא ע"ה, ולפני איש כזה גמרא ותוספות ג"כ נקרא נסתר. אלא ענין הנסתרות שבכל הזהר וכתבי האריז"ל הכל בנויים ע"פ דביקות הבורא למי שזוכה להדבק ולהיות צופה במרכבה עליונה כמו האר"י זלה"ה דהוי נהירין ליה שביילן דרקיע והיה מהלך בהם תמיד בעיני שכלו כמו הארבעה חכמים שנכנסו בפרד"ס כמבואר בתוס' במס' חגיגה ובהג"מ בריש ס' המדע סוף פ"ד ע"ש.

ובעיקר – היו מקבלים כזה יראה אמתית, שעל ידה היו יוצאים מכל הפחדים, יודעים שהכל ביד השם, ואף אחד לא יכול לעשות לי כלום, אף אחד לא יכול לפגוע בי, הכל רק כרצון השם, והשי"ת מלא חסד רחמים וטוב, וממילא הכל טוב, ולא שייך שום קושיא על זה, אין שום בלבולים. בבית המקדש האיר דעת, וכשאדם מקבל דעת הוא כבר אדם אחר.

חסרון הכח ללמוד תורה – הוא מיראות ופחדים

כשאדם יש לו דעת, הוא יכול לשבת וללמוד. הסיבה שאדם לא לומד, הוא לא כי אין לו חשק, הסיבה האמתית היא כי הוא כל הזמן טרוד ועסוק ותפוס בכל מיני יראות ופחדים מהעולם. בלי זה – היה יכול לשבת וללמוד במתיקות כל היום. ואפילו אדם שעובד לפרנסתו, אין שום מעכב או מונע מצדו לתפוס חצי שעה כאן, חצי שעה שם, ולהספיק בלי סוף – לפעמים יותר מאחד שלומד כל היום. אלא שלמעשה לא חוטפים כך, והסיבה – כי כל הזמן טרוד מדברים התופסים את מחשבתו, ובין כך נשחק כל היום.

וכן בחור בישיבה שאינו לומד, הסיבה האמתית היא שיש משהו מעיק עליו; איזה חבר, איזה עניין ברוחניות, איזה ירידה, איזה חולשה, איזשהו ייאוש, וזה דברים דקים שקשה לתפוס את זה, אבל זו הסיבה האמתית. הכל מיראה נפולה, וממילא כבר אי אפשר ללמוד, הוא כבר לא נמצא שם, אינו יודע בכלל היכן הוא בעולם, מה קורה אתו, ואינו שם לב בכלל מה הוא עושה, ומה שיכול לזכות, כי הראש תפוס במה שתפוס. וכך אי אפשר ללמוד תורה ולקיים את התורה.

בקבלת התורה קבלנו היראה האמתית, וזה האיר בבית המקדש

בבית המקדש התגלה מה זה יראה אמתית, מה זה בושה, מה זה קרבת ה'. שם בטלו כל החטאים. החטא הוא ריחוק מה', הסתרה, כפירה, בלבולים, אך בבית המקדש הבינו את המציאות הנכונה, שהעולם הוא קניינו של הקב"ה, בית המקדש האיר את החמשה קניינים, והרים בחזרה את הבריאה. בבית המקדש האיר בחזרה האור של קבלת התורה.

בקבלת התורה האיר יראה עילאה⁵, היו קולות וברקים

5 ראה בליקוטי הלכות (בכור בהמה טהורה ד) ז"ל שם: "כי עקר השלמות היא היראה. וזה עקר מתן תורה שנתנה בקולות וברקים וקול שופר חזק מאד ויחד כל העם וכו'. שנפל אז עליהם אימה ויראה עצומה. וכמו שכתוב, ובעבור תהיה יראתו על פניכם לבלתי תחטאו. אך אף על פי כן התגרה בהם הבעל דבר אחר כך עד שהחטאים בעגל שרצו למשך עליהם יראה רעה מאד יראה דסטרא אחרא, כי העבודה זרה נקראת יראה, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה, יראה יש במקום פלוני וכן הרבה והתיקון היה בארבעים ימים האחרונים שהיו ימי רצון שהם מאלול עד יום הכפורים, שהם ימי יראה, כי נקראים ימים הנוראים. וכו' ומשיח הוא עצם היראה עילאה מאד מאד. כמו שכתוב, והירחי ביראת ה'. כי ימשיך יראה עילאה ונפלאה מאד בעולם עד שכלם יקיימו את התורה ולא יפרו את בריתו לעולם, כמבאר בכמה פסוקים. ואז יתקיים בשלמות, ובעבור תהיה יראתו על פניכם לבלתי תחטאו. ועתה אנו ממשיכין עליו הארה מיראה עילאה זאת בראש השנה על ידי כח הצדיקים שאנו נוסעין אליהם, ובפרט על ידי הצדיקים שוכני עפר שאנו משתטחין על קברם בערב ראש השנה, כי כל צדיק אמת בחינת משה משיח. והוא ממשיך עליו עתה בכל דור יראה עילאה ונפלאה כזאת שנזכה מעתה כולנו להתחזק בה' יתברך ולבלי לפרד ממנו חס ושלוש בשום אופן בעולם. ודרך זה התחיל משה רבנו עליו השלום להמשיך בארבעים ימים האחרונים. וכו' כי בארבעים ימים האחרונים פעל זאת שהמשיך יראה נפלאה והעקר

עז, ב) שיש ה' סוגי אימות שהם "אימת החלש על הגיבור", כלומר, פחד מדברים קטנים שאין מה לפחד מהם.

כי הרי באמת אין ממה לפחד, ואדם יודע שאין לו ממה לפחד. מפחדים מדברים קטנים, איך יכול להיות? אלא באמת הפחד הוא מהדין, כלומר, שיש קטרוג על האדם, ומתעורר עליו דין, וכשיש 'דין', אזי הדין הזה מתלבש באיזה משהו מהעולם, והאדם מתחיל לפחד מהדבר הזה, אף שיודע ומרגיש שאין מה לפחד מהדבר הזה, (ועיין שיחות [מ"מ] יש דבר שמתפחד וכו') כי באמת אינו פוחד מהדבר בעצמו, אלא מהדין שמלוכס בדבר הזה, כמו שרבינו מבאר בהמשך התורה. וה'דין' הזה שהוא הגורם האמיתי של הפחד, מתחלק לחמש בחינות. שהם ה' בחינות של דינים, המושרשים בחמש אצבעות שביד שמאל, ונקרא "מנצפ"ך", [כמוזכר בהמשך התורה, ושם יתבאר].

וכנגד זה יש את החמשה קניינים, ש"מחזירים" את העולם להשי"ת, כלומר, שהם מוציאים מהדינים ומהפחדים של העולם, ומגלים את היראה האמתית. והם לפי המתבאר בדברי המאמר (ויתבאר בהמשך) התורה שאדם זוכה ע"י עליית היראה, כי עליה דבר נקרא שמים, וארץ הוא בחי יראה, אברהם אבינו – בחי' תפילה ותשבחות וישראל בחי משפט כי זה עיקר עצת האדם לשפוט את עצמו בעצמו כדי להעלות היראות כמה שיתבאר, עוהקניין האחרון שכולל הכל הוא בית המקדש, טעם אור הגנוז, והרי כבר מובן שיש בזה יסוד של קנין כל המידות שפברקי אבות ולזאת מסתיים בזה.

בית המקדש – השורש של היראה

בית המקדש הוא המציאות של היראה. "בהר ה' יראה" (בראשית כב, יד). מי שנכנס לבית המקדש נהיה אדם אחר. שם ראו את מציאות ה', באכילת קדשים "למען תלמד ליראה את ה'" (דברים יד, כג). מי שאכל קדשים נהיה אדם אחר, זו אכילה אחרת, טעם אחר, עסק אחר לגמרי. מקריבים קרבן פסח, ומתחילים לפסוח ולדלג אל הקדושה, יוצאים מכל ה"כרת", וכן כל קרבן שאדם הקריב, קרבן שלמים וכו' ב, היה מקבל טעם חדש, אור של שמחה, של טהרה, של חיות, וממילא כל העולם נהיה משהו אחר.

כשנכנסו לבית המקדש, שכחו מכל העולם. היה שם כזה ביטול, ששכחו מכל ענייני הכבוד שבעולם, כל מוסכמות הכבוד שבעולם נהפכו להבל, והרגישו שאין כלום רק השי"ת. היה ממש מורא מקדש "ומקדשי תראו" (ויקרא יט, ל), הרגישו את ה', וממילא נהיה אדם אחר.

כל מי שהיה צריך להביא חטאת – היה מביא אותו לעיני כל הקהל... ונחל כאלו בושות, ועד שהגיע לבית המקדש היה כבר לבו נשבר מאוד בקרבו. ושם בבית המקדש האיר לו כזה אור, כזה ביטול, הכהנים רצים שם בכזו דבקות, הלויים בשירות ותשבחות, וממילא היה יוצא מכל יישותו העצמית⁴.

חמש, כנגד חמש גבורות, שהם חמש אותיות מנצפ"ך כפולים.

4 וראה עוד בכתבי ר"י שו"ב (ערך הרה"ק מאפאט זי"ע"א אות א) סיפור נפלא ממה שהעיד הרה"ק מאפאט זי"ע על עצמו שהיה מפרחי כהונה בביהמ"ק ועסק לעורר לתשובה החוטא בשוגג ר' גרונם שמו, שעבר הרבה בזיונות כשהיה נצרך לסובב עם הכבש בשווקי ירושלים וילדי ירושלים התלוצצו עליו והתבטל כל רשעותו ויישותו עד ששב בתשובה שלימה ונתקרב להשי"ת בתכלית הדבקות, עי"ש באריכות.

שאפשר באמת לעבוד את השם בכל דבר ואפשר לתקן, בסוף הכל יהיה מתוקן, וממילא אין ממה לפחד, וממה להילחץ. רק לעבוד את השי"ת בשמחה, להודות ולהלל. זה האור של בית המקדש.

ג' דברים שהאיר בבית המקדש: א. יראה. ב. דעת. ג. תפילה

אלו הם הג' דברים שהאיר בבית המקדש, שעל זה רבינו מדבר בתורה זו: א. היראה האמתית, ולצאת מכל היראות הנפולות. ב. אור הדעת. ג. הכח להתפלל כראוי (כמבואר לקו"ה הרשאה).

נכנסו לבית המקדש עם בהמה, בעל חי הוא מלא יראות (כמו שרואים שבורח מכל דבר), שחטו את הבהמה – שחטו את הבהמיות, את היראות הנפולות, וממילא ראו יראת ה', שמחה של חיים טובים. הקרבן טעון שירה והלויים נגנו שירות ותשבחות, בבית המקדש היה עיקר השירה והניגון, הלויים היו עומדים על הדוכן (ערכין ב, ו) עם כלי שיר, ועל כל קרבן היו משוררים שירים בכזה התעוררות, ועי"ז נעשה ההמתקה של הדין, כמבואר בזה"ק "ניגונא מסיטרא דליוואי" – הניגון הוא ע"י שבט לוי, שהם מצד שמאל, כי הם ממתיקים הדין. הם לוקחים כל העולם – עם כל הפחדים – ועושים מזה ניגונים, בחי שחוק עשה לי אלקים וגו', וממילא בעל הקרבן יצא מכל היראות ומכל הבלבולים ונהיה אדם חדש לגמרי⁸.

ידי השעבוד אין הדעת שלם. וכמו שכתוב במואב (ירמיה מ"ח) "שאנן מואב מנעוריו וכו' ובגולה לא הלך, על כן עמד טעמו בו" וכו'. וכמו שאמרנו רבותינו, זכרונם לברכה (מגלה יב:), כי על ידי שעבוד וגלות הדעת מבלבל אבל בשבת הוא חרות, וכשיש חרות ואין שעבוד וגלות, אזי הדעת שלם כנ"ל. ועקר החרות על ידי התענוג והשמחה של שבת, בחינת (ישעיה נ"ח) "אז תתנגע על ה'", הנאמר בשבת. ועל ידי זה נעשה חרות, בבחינת (שם נ"ה) "כי בשמחה תצאו", שעל ידי שמחה יוצאין לחרות. וכשיש חרות, הדעת בשלמות כנ"ל ואזי היראה כראוי, בבחינת ירא שבת (תקוני זהר תקון ט), כי אז היראה בלי כסילות שיש בימי החול, כי עקר הכסילות מחמת השעבוד כנ"ל. ובה מעלין היראות הנפולות, דהינו מה שיראים לפעמים משר וכדומה, כי על ידי הדעת מרימין אותו. ועקר הדעת הוא בשבת על ידי השמחה, שעל ידי זה יש חרות ואזי הדעת בשלמות כנ"ל:

8 ראה בליקוטי הלכות (טרפות ב) וז"ל: "זה בחינת קרבנות, שאז היו הלויים מנצחים בשר על הדוכן בשעת הקרבת הקרבן, כי עקר הקרבן הוא לברור רוח האדם, רוח טובה מן רוח הבהמה. וזה נעשה על ידי השיר והנגינה כנ"ל. בחינת ושמחתם בכל משלח ידכם, שזה נאמר על ענין הקרבנות שמביאין ברגל. וזה בחינת אין שמחה אלא בבשר בהמה שמביאין ממנה קרבנות, כי שם עקר בחינת השמחה, כי עקר ברור הבהמיות, דהיינו ברור המדמה הוא על ידי שמחה וניגון כנ"ל. ועל כן מצוה לאכל בשבת ויום טוב בשר, כי אז זוכין לשמחה, שזהו בחינת ברור ותיקון בשר בהמה, לברור רוח האדם מרוח הבהמה. וזה בחינת מה שהשיב התנא כששאלו אותו הלכה, זיל לא אכילא בשרא דתורא, כי הכח המדמה שורה על פה שונה הלכות, וכל זמן שאין מבררין המדמה, אין זוכין להלכה ברורה, כי המדמה מבלבל בדמיונות ולפעמים מדמה מילתא למילתא שלא כדיון האמת. ועל כן עקר פסק הלכה מקבלין מבית המקדש, כמו שנאמר, "וקמת ועלית אל המקום וכו' על פי התורה אשר יורוך". כי שם בבית המקדש מביאין כל הקרבנות, שעל ידי זה מתברר המדמה, ועל ידי זה זוכין להלכה ברורה כנ"ל. ועל כן אמר, זיל לא אכילא בשרא דתורא. כי כשיאכל בשר, אז יאכל בקדשה ובטהרה ובשמחה, כי בלא זה אי אפשר להצדיק לאכל כנ"ל. ואז על ידי אכילתו שיאכל בשר ויברר על ידי אכילתו רוח האדם, רוח טובה מן רוח הבהמה, מעצבות רוח, שזהו ברור המדמה. ואז בוודאי יוכל להשיב על שאלתו, כי אז יזכה להלכה ברורה, כי עיקר הלכה זוכין על ידי ברור המדמה כנ"ל."

(שמות כ, טו), וכולם ידעו וראו שעוסקים כאן עם השי"ת, וממילא נעשה יראת השם, כמו שכתוב (דברים ה, כו): "מי יתן והיה לבבם זה להם ליראה אותי כל הימים", הבינו את השם, הבינו שרק עם זה יכולים לחיות באמת. הבינו היטיב מהו שיראת שמים, ואיך אינו שייך לנערווען או דבר מבלבל, זה לא מרה שחורה, אלא "יראת השם לחיים" (משלי יט, כג) – יראה שהוא מלא חיות, מלא שמחה, "יראה" איננה חדאוג או להכריח עצמי לעשות דבר שאינו יכול, השי"ת רוצה רק מה שיכול, אלא לחיות עם השם. זהו קיום התורה, זהו יראה אמתית. זה האור של קבלת התורה. ובבית המקדש האיר כל הזמן האור הזה של קבלת התורה.

רבינו מבאר במאמר זה הפסוק: "ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש", קבלת התורה היה שנהיה ממלכת כהנים שהוא ההרגשה של אהבת השם בתפילה כמה שמבאר ענין אברהם שהוא השבחים שיכולים לאמר (אות [[ונזכרה לחיות עם האור של בית המקדש תמיד, להיות "גוי קדוש" הכוונה עם שחי עם בית המקדש, כולנו כהנים, כולנו שייכים לקדושה הזו, זהו קבלת התורה, וזה האיר בבית המקדש, והוא האור הגנוז (הגהה בספה"ק אור הגנוז הוא ענין אהבה ויראה).

כשמאיר האור של בית המקדש – אפשר לחיות כאיש כשר מלא חיות אפשר לעשות הכל בחיות ללמוד ולהתפלל – כי יש יישוב הדעת, בתפילה יש עניין של ממלכת כהנים שאדם נכנס באמת להודות ולזמר להשי"ת, לומר שירות ותשבחות, ולבקש. כולנו עושים את זה, אבל מרגישים שאומרים 'סתם', לא יודעים שהשי"ת כאן, והוא רוצה לשמוע את זה ממך⁶. בחי 'בית המקדש היינו אור הגנוז, מביא שיכולים להיכנס להרגשה הזו, שאתה עומד ועובד לפני ה', וממילא נכנסים לאהבת ה', למשמעות התיבות, שבהם השבחים, ונשאר בלב התעוררת של אני אוהב את ה', ה' אוהב אותי הוא רוצה אותי, אני כולי טוב, וכו', ועי"ז נשלם הדעת, כמבואר בהמאמר, שע"י משפט והתבודדות, נשלם הדעת עם בחי' אברהם כמה שיתבאר, "שזה אומר שכבר אינו פוחד מכלום. רק יראה אמתית מהשי"ת. כמו שמבאר רבינו (ליקו"ת סי' יז), שיש יראה של ימות החול, שזהו יראה עם כסילות, "הלא יראתך כסלתך", יראה שעוד שייך כבידות וקושי, מתוך הרגשה שאינני יכול, זהו יכול לגרום ליראה נפולה, שהיא שטות-כסילות, אך בשבת מאיר יראה עם דעת, יראת שמים אמתית⁷, שזהו הידיעה

בראש השנה ויום הכפורים שאומרים אז, ובכן תן פחדך וכו' ויראה עילאה ונפלאה הזאת ממשכיין הצדיקים עלינו בכל דור. ועקר התיקון בשלמות יהיה על ידי משיח שנאמר בו, והריחו ביראת ה' כנ"ל. ע"כ.

6 ליקו"מ קמא (סי' סב): "ובאמת אם היה יודע האדם ידיעה בלב שלם, 'שמלא כל הארץ כבודו' (ישעיה ו), והקדוש ברוך הוא עומד בשעת התפלה, ושומע התפלה. ודאי היה מתפלל בהתלהבות גדול, והיה מדקדק מאד לכון את דבריו. ובשביל שהאדם אינו יודע זאת ידיעה בלב שלם, בשביל זה אינו מתלהב כל כך, ואינו מדקדק כל כך."

7 ז"ל שם: "ועל ידי זה היראה בשלמות, דהיינו עם דעת, כי בחול אפשר שיהיה היראה עם כסילות, בבחינת (איוב ד): "הלא יראתך כסלתך". ועקר הכסילות הוא מחמת השעבוד שיש בחול, כי על

מוהרנ"ת מברא¹⁰ שזהו העניין של הג' שבועות של בין המצרים, שמתאבלים בהם כדי להחזיר את ג' הדברים הללו – היראה, והתפילה, והדעת. וזה הג' "איכה" שאומרים בתשעה באב, צועקים "גיוואלד!" אנו רוצים להיכנס בחזרה לקדושה. ועפ"ז מתבאר גם ענין "מסעי בני ישראל" שבפרשת השבוע, עם ישראל נסעו במדבר, המדבר הוא מקום של פחדים – נחש, שרף, ועקרב, וצמאון אשר אין מים (דברים ח, טו), אך ע"י המסעות שלהם העלו את היראה. [וכידוע שמ"ב מסעות הוא שם מ"ב והוא כולל ג' פעמים יד; יד הגדולה, יד החזקה ויד הרמה, שע"ז מתעלה הכל, והיראה מתעלה להדעת]¹¹.

10 בליקו"ה (חו"מ כח והרשאה ה"ג) ז"ל שם: "זה בחינת בין המצרים שמתאבלין על חורבן בית המקדש משבעה עשר בתמוז עד תשעה באב. כי עקר חורבן בית המקדש היה על ידי פגם המשפט, כמו שכתוב, "ההפכים ללענה משפט" (עמוס ה). וכמו שכתוב בפסוקים רבים וכמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה שחורבן בית המקדש היה על עניו הדין ועל עוונות הדין וכו'. כי בית המקדש כלול מכל הבחינות הנ"ל, הנאמרים בתורה הנ"ל, כי בבית המקדש שם עקר תקון המשפט, כי שם היתה יושבת סנהדרין גדולה שמהם יוצא משפט צדק לכל העולם ועל ידי זה עולה היראה שזהו בחינת הבית המקדש שנקרא יראה, כמו שכתוב, "ויקרא אברהם שם המקום ההוא ה' יראה וכו'". וכמו שאמר יעקב, "מה נורא המקום הזה". ועל שם זה נקרא ירושלים בחינת יראה שלם, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה. ועל ידי היראה זוכין לדעת שזהו בחינת הבית המקדש, כי כל מי שיש בו דעה כאלו נבנה בית המקדש בימיו, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה. ועל ידי הדעת זוכין לתורה שבנגלה, כי עקר התגלות התורה היה בבית המקדש שמשם תצא תורה בין דין לדיון ובין דם לדם, כמו שכתוב, "וקמת ועלית אל המקום וכו' על פי התורה אשר יורוך ועל פי המשפט אשר יאמרו לך תעשה". ועל ידי התורה שבנגלה זוכין לתפלה בשלמות שזה היה בבית המקדש ששם עקר התפלה, כמו שכתוב, "כי ביתי בית תפלה". ודרך שם עולין כל התפלות אשר יתפללו אל הבית הזה, כי המתפלל צריך שיכון את לבו לבית המקדש, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה. ועל ידי התפלה זוכין לתורה שבנסתר, שזהו בחינת בית המקדש בחינת קדש שהוא סתרי אורייתא, כמו שמבאר שם בתורה הנ"ל על פסוק, "הר זה קנתה ימינו", עין שם. נמצא, שבית המקדש היה כלול מכל התקונים הנ"ל. וכל הבחינות הנ"ל כלם תלויים במשפט שבו תלוי הכל כמבאר לעיל שעקר ההתחלה הוא ממשפט, הינו התבודדות בינו לבין קונו וכו' כנ"ל, שעל ידי זה עולה היראה, כי נתבטלן היראות הנפולות ועל ידי זה זוכין לדעת ולכלל הבחינות הנ"ל. ועל כן על ידי שפגמו במשפט כנ"ל, על ידי זה נחרב הבית המקדש ונתבטלו כל הבחינות הנ"ל, כי נתלבש הדין והיראה במלכות הרשעה של בבל ונתן להם רשות להחריבו והכל על ידי פגם המשפט כנ"ל. וזה שכתוב, "מקום המשפט שמה הרשע וכו'" הינו כנ"ל, כי הרשע בא במקום המשפט, כי מחמת שלא עשו משפט ופגמו במשפט על כן נתלבש המשפט בהרשע נבוכדנצר וחבריו ובמקום המשפט שמה הרשע, כי הוא בא במקום המשפט, בבח והרשעה שקבל מהמשפט כמו הבא בהרשעה שהוא בא במקום התובע, כן הוא בא במקום המשפט, כי המשפט נתלבש בו כנ"ל. ע"כ.

11 עיין בספר אוהב ישראל (בפרשת) ז"ל שם: "והנה נסעו מ"ב מסעות. שכוונתם היה לפרסם הג' ידות של שמו הגדול ית'. כי יש יד הגדולה כמו בעת יציאת מצרים שהראה הש"י חסדו הגדול יד הימין והמשך חסדים טובים על זרע ישראל. הגם שאז לא היו ראויים להגאל מתחת יד מצרים ובפרט לעשות להם נסים נוראים ונפלאים ועי"ז נתפרסם יד ימינו של הש"י. וכמשה"כ (שמות יד, לא) וירא ישראל את היד הגדולה. וגם יש יד החזקה אשר הראה הש"י תוקפו וגבורתו לעיני כל כי נפל אז על האומות אימה ופחד ועשה נקמה בשונאי ישראל ושלו אותות ומופתים בפרעה ועבדיו ועם ארצו ובה נתפרסם ידו החזקה. ועוד יש יד הרמה שהוא בחי' וכח אשר מורה על התרוממות אלהותו ית' שנתגלה ע"י מתן תורה לזרע ישראל. והרים קרן הכנס' ע"י רוממות אל שנתן להם תורה ומצות. נמצא שע"י זרע ישראל נתפרסמו הג' ידות וכמבואר לעיל.

אח"כ היה רץ ל"שטיבלאך" שהיו שם. בבית שני כמ"ש "סטיו כפול" (ברכות לג, ב; פסחים יג, ב) – עמודים לפני מעמודים, והיה עליהם קורת גג כדי שלא ירדו גשמים. שם היו "שטיבלאך", ישבו שם אנשים ועסקו בתורה ותפילה, "שבתי בבית ה' כל ימי חיי" (תהלים כז, ל), ושם אכן זכו "לחזות בנועם ה'" זכו לרוח הקודש ולנבואה. כל מי שנכנס לבית המקדש היה חייב לעבור דרך שם, כי היו צריכים לסובב את כל העזרה, והכניסה היה דרך המקום ההוא. כל אחד היה מגיע לשם כמה פעמים בשנה, לפחות בשלש רגלים, אך היו אנשים שישבו שם כל הזמן. וממילא הבעל-תשובה החדש בוודאי היה רץ לשם, ומתחיל ללמוד ולהתפלל בהתלהבות כראוי.

כך היו החיים בבית המקדש. אדם היה לו ירידה - מביא קרבן. נכנס לבית המקדש, מיד ניגש אליו כהן, הסתכל עליו, ראה את כל הפגמים שלו, ומיד אמר לו: כאן יש עצה לכל דבר, הכל אפשר לתקן, ולכל דבר יש דרך ועצה⁹. כך האיר לו אור של התחזקות ותשובה, ובאותו יום כבר תיקן הכל, וממילא התבטלו כל הפחדים. ונעשה אצלו אור הדעת – בירור של מציאות ה'. האמונה נעשתה ברורה, בדיוק כמו שברור לאדם שהארץ מחזיק אותי, כך בדיוק נהיה ברור שהש"ת מחזיק אותי, ושהאור הוא בריאה של השם, כל זה נהיה ברור בלי ספק, שזה נקרא יראה דקדושה, וממילא נהיה "תפילה" כי כבר יודע שהש"ת נמצא כאן, וכך מגיעים ל"דעת". אלו הם הג' דברים.

"דעת" נקרא שהש"ת מתגלה. וזה כל יום מחדש. וממילא יש תורה חדשה, תפילה חדשה, חיות חדש, חיים חדשים.

ג' שבועות "בין המצרים" - כנגד ג' דברים הללו
היום אין לנו בית המקדש, וממילא אין לנו הכלים לקבל את הדברים הללו. מחפשים קצת אור, שרים קצת, מתעוררים קצת, יש להודות על זה, אם אין לנו מה לעשות, מהיכן לקבל חיות, וממילא העולם הוא "גנוב". לומדים ומתפללים, אבל אין בזה יראת שמים. עלינו להחזיר את העולם שיהיה בחזרה "קונה הכל", להחזיר את הקדושה של בית המקדש.

ועי' עוד בענין האור שהיה מאיר בבית המקדש לברר המדמה בשלמות האמונה והיראה, בליקוטי הלכות פקדון הלכה ה' אות טו, הלכות ברכת הפרות הלכה ה' אות יג, הלכות ראשית הגז הלכה ה' אות יב, הלכות ברכת המזון הלכה ה', הלכות שבועות הלכה ב, וע"ע בהרחבה גדולה ונפלאה בדרכי נועם לנו חזו פרק ב אות ז.

9 ראה בספר שער יששכר (להגה"ק ממונקאטש זיע"א מאמר שובה ישראל אות כ). "שמעתי מאאזמו"ר הגה"ק בעל שם שלמה זיע"א מפיו הק' בשם רבינו הגה"ק המפורסם מצאנו זיע"ע בעל דברי חיים, כי מקובל בידם אשר בהקרבנות קרבן בבוא הבעל חוטא והביא הקרבן לפני הכהן ושאל אותו הכהן על מה חטא זה, וסיפר לו האיש בעצבון רוחו במה נכשל, וצעק הכהן "אוי ואבוי, איך בא לידך זה חטא לפני הש"ת מלא כל הארץ כבודו ממלא כל עלמין וסובב כל עלמין לית אתר פנוי מיניה" וכיוצא בזה דברי מוסר ואימה ביראה עילאה, ורמז הכהן ללוויים העומדים על דוכנם והתחילו לנגן בכלי שיר ניגון של בכי והתעוררות, והתחילו הבעלים לסמוך על הקרבן להתודות "חטאתי עבירה פלונית וחזרתי בתשובה וזה כפרתי", ועל ידי גודל ההתעוררות בכה במר נפש בוידוי דברים וחרטה מעומק הלב, וכאשר ראה הכהן לב הבעלים כי כמעט יצאה נפשו בדברו מרוב המרירות אז רמז ללוויים והתחילו שוב לנגן בכלי שיר ניגון של שמחה כדי להחיות נפשו ולהשיב רוחו ושחטו הקרבן ונתכפר לו שפיר".

איך עושים זאת למעשה היום? כעת נחזור לתחילת התורה – זהו אור הגנוז שרבינו מדבר עליו. כאשר אנו יודעים כבר במה מדובר, עלינו לראות איך זוכים לזה.

א. מִי שְׂרֹפֶה לְטַעַם טַעַם אֹר הַגִּנוּז "אור הגנוז"

ה"אור הגנוז" זה האור שהיה בבית המקדש – סודות התורה – אהבה ויראה מהשי"ת. רבינו קורא לזה "אור הגנוז", כי זה דבר שאי אפשר להסביר, זה אור גנוז, שקשה לתפוס את זה. מדובר בנקודה אמתית של דעת, שמי שלא מונח בזה לא יודע במה מדובר, אך פתאום תופסים את זה, ואז יודעים היטב מה זה. כשתופסים באמת באמת שהשי"ת נמצא, וזאת אצל כל אדם לפי מדרגתו וידעותיו ודרך הבנתו, כאשר מתגלה נקודת האמת שבליבו, – אז הכל כבר אחרת, כל המחשבות, כל הדיבורים, כל המעשים, זה כבר משהו אחר. האור הגנוז היה בתחילת בריאת העולם למשך ל"ו שעות ונגנז, והרי אנו זוכים לאורו ביום השבת ואז כל נפש טועם וידע מהו טוב השם – במשך כל הל"ו שעות (בראשית רבה יא, ב) (מחצות היום של ע"ש, עד חצות הלילה של מוצ"ש)¹², וכן ביו"ט, ובחנוכה [שמדליקים ל"ו נרות, כמובא ברוקח (הלכות חנוכה סי' רכה)], אז טועמים ממנו קצת, אך חוץ מזה – הוא אבד לנו, איננו יודעים מה זה.

סודות התורה

סודות התורה הוא דבר שיתגלה לעתיד, היום לא יודעים מה זה, עיקר עבודת העדם הוא להתמיד בתורה, ולעסוק בגמרא ושו"ע, וגם בזה"ק ובכתבים, בכל מה שרבינו ז"ל

זה היה עיקר כוונתם של זרע ישראל בכל מקום בואם ומסעם לפרסם ולהודיע כי כל אלה עשתה ידו. וג' פעמים י"ד עולה מ"ב. נגד שם מ"ב הקדוש. ולזה כווננו בהמ"ב מסעות. לכך משבח הכתוב אלה מסעי בני ישראל, שלצורך דבר גדול נסעו שיצמח מזה פירסום אלהותו ית"ש. וע"ע בספר דגל מחנה אפרים בעניין זה וז"ל: "אך דע ששמעתי בשם אא"ז זללה"ה כי כל המסעות היו מ"ב והם אצל כל אדם מיום הולדו עד שובו אל עולמו, ולהבין זה כי מיום הלידה והוצאתו מרחם אמו הוא בחינת יציאת מצרים כנודע ואחר כך נוסע ממסע למסע עד בואו לארץ החיים העליונה וכמו שכתבתי על פסוק (במדבר ט', י"ח) על פי ה' יחנו ועל פי ה' יסעו כי הוא בחינת גדלות וקטנות עיין שם בפסוק הנ"ל, וגם שמעתי מאיש אחד מיוחד שהמ"ב מסעות הוא בחינת הספירה משם מ"ב.

12 עיין באמרי פנחס (שער ד, שבת ומועדים, רכה): "אמר הוא נ"י למה העולם קוראין לד' פרשיות שבתות טובות, בל"א גיטע שבתים, ע"ד מה שכתוב שיש אור הראשון הגנוז שלא שימש לאדם הראשון רק ל"ו שעות מיום ו' עד אחר השבת וכן בכל שבת מאיר אור הנ"ל, כי שבת הוא מאור הגנוז, כמ"ש מתנה טובה וכו' בבית גזי, ולכך הרשעים אינם יכולים לסבול שבת, כי רשעים בחושך ידמו, כמ"ש במקום אחר בשם הרב ז"ל כשבא אור אין הקליפות יכולים לסבול ומסתמאין ונפליין, לכך רשעים גמורים מחללים שבת ממש, ואותם רשעים שאינם גמורים עכ"פ קשה עליהם [כמשא] ורוצין לפטור ממנו, שאינם יכולים לסבול האור, לכן גוי ששבת חייב מיתה, כי אותו אורושל שבת ממש הוא עצמו ממיתו שאין יכול לסבול. וכו'. ותורה ג"כ מאור הגנוז, כמ"ש חמדה גנוזה וכו', ומשה רבנו ג"כ מאור הגנוז, כמ"ש ותרא אותו כי טוב הוא ותצפנהו ג' ירחים וכתוב ירא את האור כי טוב וכתוב ולא ידע איש את קבורתו שהוא בחי' גניזה". ע"כ.

וע"ע בספר בני יששכר וז"ל: "צורך הודעה זו הוא עפ"י מה ששמעתי ממדקדקים להדליק בשבת ל"ו נרות, כי נר שבת הארה מהאור הגנוז ששימש ל"ו שעות. וכו'. ותתבונן במעשה בראשית כתיב ה' פעמים או"ר מספרם אלף ל"ה ובהחזרת אֶלֶף אֶלֶף (בסוד הכתוב איכה ירדוף אחד אלף) הנה הוא ל"ו, והוא נרמז במתן תורה אלה הדברים אשר תדבר אל בני ישראל [שמות יט ו], אל"ה אֶלֶף ל"ה, סוד ה' פעמים או"ר, הוא אור מעשה בראשית אשר נגנז, והיכן נגנז בתורה, וכל העוסק בתורה לשמה מוצא בכל פעם חידושין מה שלא נתחדש עד היום והוא מהאור הגנוז".

מזכיר (עי שיחה ע"ו) וכל אדם יש לו חלקו בהתורה במה שזוכה להדבק ולעיין יותר, ואשרי העמדים על קנין ידיעת הסוד בענוה ושפלות רוח לעבודת הבורא, ככל מה שמוזכר בהקדמת מהרח"ו לע"ח, ובדרך המקובל מרבינו ז"ל שיש מי שיכול ויש מי שצריך להזהר מאד, אבל איך שיהיה יגיע העת שלמוד הזהר וכו' יכנס לסדר השיעורים, ויש חלק באור סודות התורה לכל אדם, לפי מה שמתגלה ומתמצם באור דברי רבינו ובספה"ק, וכולם מקווים לזכות להעיקר לזכות לאורו בדרך שיתגלה לעתיד, לאור התורה שמבטל כל נסיון והסתרה, אשר להיפך ידוע ששיך לחשוב שיש בזה איזה "חכמה" איזה "ידיעה" ותו לא, הארי ה"ק [שהשבוע יומא דהילולא שלו] גילה או הבהיר ומי שראוי לזה מבין במה המדובר. אנו יודעים בכללות שיש אור של הזוה"ק, ושל הארי הקדוש', ושזה נקרא סודות התורה, אך להשיג את זה באמת אנו יודעים מאור הבעש"ט ומה שרבינו מבאר ומגלה באר היטיב – שזה לא פשוט, העיקר להיות איש כשר באמת ולזכות לעבוד את השי"ת לפי חלקו והשגתו באמת. מסופר¹³ שהבעש"ט הק' שאל את האריה"ק איך גילה סודות התורה בדרך כזה, שלא יודעים איך להשתמש בזה, ויכולים לטעות ח"ו, הרי רק צדיקים גדולים יודעים מה התכוון באמת. וענה לו, שאם היה חי עוד שנתיים היה משלים לגלות אותו כראוי, ובאמת הבעש"ט הק' גילה הדבר באופן מתוקן, שכבר יודעים יותר איך לחיות עם זה, איך לקבל את זה. ובכח רבינו ז"ל התגלה איך הכל שייך לנו איך גם אנחנו ואנו יכולים לזכות "לטעום" את זה, להרגיש את הטעם של זה, "טוב טעם ודעת למדני" (תהלים קיט, סו) זה נפלאות כח רבינו.

בשביל כך צריך קודם כל "לרצות" – כמ"ש "מי שרוצה לטעום טעם אור הגנוז" – אם לא רוצים לא מחפשים, ובוודאי לא מוצאים, אם רוצים, כבר מחפשים איך לזכות. את הטעם של הפחדים, ושל יראות, אנו מכירים ומבינים טוב. אבל יש טעם אחר – טעם אור הגנוז, ומי שרוצה לזכות לזה – צריך להעלות מדת היראה לשרשה. הכל תלוי בעניין זה של תיקון היראה והפחד.

הכל תלוי בעניין הפחד

כשאדם נמצא בפחד – אין לו חיים. וזה מגיע מנפילת היראה. כי באמת אין ממה לפחד. אלא יש משהו באדם שהוא מפחד, כמבואר בשיחות הר"ן (פג'¹⁴), ובאמת זה הדינים, שהם מתלבשים בלב, ולכן מפחד, וזה גורם שאין לו

13 הרה"ק מקאמרנא זי"ע בחזיונותיו.

14 ז"ל שם: "ובאמת יש בזה דברים בגו. כי יש דבר אצל האדם שמאותו הדבר הוא מתיירא ומתפחד ממנו הפחדים שהוא מתפחד מהם. ואף על פי שהוא יודע בדעתו בברור חזק שאותו העניין שהוא מתפחד ממנו אינו יכול לעשות לו כלל, אף על פי כן יש לו פחד גדול מאד ממנו כי אותו הדבר שיש אצל האדם הוא מתפחד. כמו שאנו רואין שנמצאים כמה בני אדם שהם פחדנים גדולים שיש להם פחדים של שטות. והם בעצמן יודעים שזה הדבר אינו כלום, ואף על פי כן הם מתפחדים מאד. וכן אנו רואים שכשמפחידין את האדם מאחריו, שבאין עליו מאחריו פתאום בבהלה בקול פחד, אזי הוא תכף מתפחד מאד קודם שמתחיל הדבר ליכנס בדעתו כלל. שעדיין אינו יודע כלל שום דבר כי באו עליו פתאום מאחריו. ואף על פי כן הוא מתפחד תכף ומיד קודם שהתחיל הדעת לידע מעניין הפחד. ומאחר שעדיין לא התחיל דבר הפחד ליכנס בהדעת כלל, אם כן איך שייך להתפחד? אך באמת עקר הפחד של האדם הוא, שיש דבר אצל האדם שמאותו הדבר הוא מתפחד".

לְבָרְכָהּ (בְּדָרִים מֵא). "לְמִשְׁפָּטֶיךָ עֲמָדוֹ", אָזִי "הַכֵּל עֲבָדֶיךָ" לַעֲשׂוֹת דִּין בְּזֶה הָאָדָם אֲבָל כְּשֹׁפֵט אֶת עַצְמוֹ וּכְשֵׁיט דִּין לְמִטָּה אֵין דִּין לְמַעַלָּה וְאֵין הִירָאָה מִתְלַבֵּשׁ בְּשׁוֹם דָּבָר לְעוֹרֵר אֶת הָאָדָם כִּי הוּא בְּעַצְמוֹ נִתְעוֹרֵר.

כאן רבינו מניח את עיקר היסוד של היהדות. הוא מזכיר את דברי המדרש בפרשת שופטים, ש"אם אין דין למטה, יש דין למעלה", וזה נראה כמין רמז ודרוש, אך באמת זה ממש יסוד הנהגת השי"ת עם האדם ועיקר כח האדם נגד מידת הדין לנצח.

עיקר התורה – לשפוט עצמו היכן הוא עומד

מה הוא בעצם קיום התורה? מה התורה רוצה מאתנו? אמת, התורה הוא "ובחרת בחיים", לבחור בטוב, ולעשות הטוב והישר לפני ה'. אבל העיקר מה שהתורה רוצה מאתנו הוא (דברים ט, ז) "זכור אל תשכח" – **לא לשכוח את התורה!**

כלומר, המציאות שלנו בעולם, שאדם – למרות רצונו לבחור בטוב ולהתנהג כראוי – נכשל לפעמים, ועליו להזהר, וגם כל הדברים שעושה במשך היום יש לזכור שצריכים לעשותם בלב שלם וכראוי, והרי עד שמגיעים לזה יכול להיות שזה לא בדיוק כך. לא תמיד מצליחים שהכל יהיה בשלימות. ובכל זאת אננו יכולים לקיים התורה כי השי"ת באמת רוצה מאתנו דבר אחד – קבלת עול, שבועדי עי"ז יכול לקיים עיקרי התורה, ועי"ז ימשיך להשלים החסר וזאת ע"י הרצון והבקשה, ותיקון כל דבר ע"י תשובה, רבינו קורא לזה התבודדות: **"בא תדבר אתי!"**. לרצות ולפסיק תאמר מה שאתה רוצה, זה לא תוספת, זה עצם מציאות קיום התורה¹⁵. כי השי"ת באמת רוצה שנקיים התורה, כביכול הוא יתברך 'צריך' שנעשה רצונו, בסור מרע ובעשה טוב, אך למעשה הרי איננו מצליחים להיות בשלמות, והשי"ת איננו מבקש מה שאי אפשר, על כן בהכרח מה שהוא מבקש באמת הוא רק – תרצה לעשות מה שצריך, ותבא לדבר אתי!

הדבר הראשון – הוא הרצון! תמיד תרצה לעשות רצון ה', ותעשה חשבון הנפש, זה ההתחלה וזה העיקר – עי"ז מתרגל האדם לרצונות וכיסופין והשתוקקות לרצון השם, להיות רעב למצוה, ממש "תאוה" לקיים מצוה, מלא השתוקקות לאיזה דבר שבקדושה. לחיות כל הזמן בהרגשה שאני באמת באמת רוצה להיות ערליכער יוד. ולענין מה שלא הצליח מה יעשה, האם ליפול, ובמשך הזמן להתקרב ביאוש, לזאת העיקר למעשה – כשאתה רוצה באמת, אתה עושה מה שאתה יכול, וכל מה שלא – תעשה בעצמך החבון והמשפט, ותבא לדבר עם השם.

במציאות העולם שייך שבכל קשר בין אנשים, יש מצב שנוצר איזה מריבה, איזה עוול, איזה אי נעימות, ואז מה עושים? כל אחד עושה חשבון: מה יש לי מזה, להישאר במריבה? וממילא אם הם אנשים ישרים החפצים באמת

חיים. פלוני אמר לו מילה, והוא כבר לא יודע מה לעשות. הבית, הילדים, הטרדות, הדאגות, הפרנסה, וגם לא מרגיש טוב, ואיבריו כואבים עליו – כל אלו גורמים לאדם יראות חיצונית, שהראש תפוס במשהו אחר, וממילא אין לו חיים. כולו שחוק מדאגות.

"החיים" של האדם שהדאגות רודפים נפשו הוא רק כאשר צולל לאיזה דבר שמעסיק ומשכיח צער, כאשר שקוע במהו, שוכח מדאגותיו שייך לפחות לחיות קצת, איך באים לחיים אמיתיים, איך יכולים להכנס לעבודת השם ולא לפחד ממה שעובר ונעשה וכו'.

בכל דבר בעולם – ה"נגה" תופס אותנו, אנו נתפסים לחיצוניות של הדבר, וממילא ה'יראה' הנפולה מתלבש בדבר הזה. כי זאת כח הנגה שמונח על כלל צרכי האדם, ה'ניצוץ' שהיה צריך להתנתק הופך להיות יראה נפולה – במשא ומתן יש תיקון ניצוצות, ושם דווקא מתלבש הטרדות, וכן הלאה. כי אם לא עושים זאת ביראה דקדושה – לא מתקנים, וממילא נעשה להיפך.

בוודאי יש שואלים באמת איך זוכים לזה? להעלות כל יראה וכל הסתרה ליראה דקדושה. זה נראה "על מנת שתעלה לרקיע", איך זוכים להיות נקי? יש כל יום מאות פגמים מה יש לעשות.

הרי במאמר זה מגלה הדרך שגם אנחנו נזכה, לחיים אמיתיים להדעת שיש לי עסק עם השי"ת, בטחון, אמונה, כשאני יודע באמת באמת שיש בורא עולם, זה אצלי מציאות. אני יודע שהברכה שלי פועלת. שהמצוה מתעלה וכו' הרי זהו כלל ענין סודות התורה – שאני מתבונן שמכל דבר שאני עושה נהיה משהו. כל דבר זה ש"י עולמות. צריך להסתכל למעלה ולחשוב: זה שלי, זה מהברכה שלי, אני קונה כל הזמן. זה לא דמיון אלא מציאות אמיתית. כל הדברים האחרים הם דמיון, אם יותר כסף או פחות כסף, הכל הבל, מה שאמיתי באמת זה כבוד שמים. כל קצת שזוכים לזה זה בית המקדש.

אבל איך זוכים לזה? אנו נמצאים במקום אחר כל הזמן – שקועים בפרנסה, מוקפים בחבילי טירדות העוה"ז, מה עושים כאן? זה הגלות המר, לא מרגישים שום טעם בעבודת השם, מדוע? פשוט כי עסוקים ומודאגים. למי יש זמן בכלל לדבר מהדברים האלה, הרי צריך פרנסה, צריך להיות בן אדם. נו, מה עושים? זאת עיקר התגלות המאמר: **ב. וּבְמָה מַעֲלִין אֶת הִירָאָה? בְּבַחֲיִנַת מִשְׁפָּט כְּמוֹ שְׁכָתוֹב (מִשְׁלִי כט): "מֶלֶךְ בְּמִשְׁפָּט יַעֲמִיד אֶרֶץ" וְאֶרֶץ הוּא בְּחִינַת יִרְאָה כְּמוֹ שְׁכָתוֹב (תהלים ע"ו): "אֶרֶץ יִרְאָה" הֵינוּ שִׁישְׁפֹּט אֶת כָּל עֶסְקֵינוּ כְּמוֹ שְׁכָתוֹב (שִׁם קי"ב): "וְיִכְלֹל דְּבָרֵינוּ בְּמִשְׁפָּט", הֵינוּ שִׁישְׁפֹּט וְיָדִין בְּעַצְמוֹ כָּל עֶסְקֵינוּ, וְנִזְכֶּה יָסִיר מֵעָלֵינוּ כָּל הַפְּחָדִים וְיַעֲלֶה בְּחִינַת יִרְאָה בְּרָה וְנִקְיָה, וְתִשָּׁאֵר אֶף יִרְאָת הַשֵּׁם וְלֹא יִרְאָה אֲחֵרֶת.**

כִּי כְּשֵׁאִין אָדָם דָּן וְשׁוֹפֵט אֶת עַצְמוֹ אָזִי דָּנִין וְשׁוֹפֵטִין אוֹתוֹ לְמַעַלָּה, כִּי אִם אֵין דִּין לְמִטָּה יֵשׁ דִּין לְמַעַלָּה (דְּבָרִים רַבָּה ה) וְכְשֹׁפֵטִין אֶת הָאָדָם בְּמִשְׁפָּט דְּלַעֲלֹא אָזִי הִדִּין נִתְלַבֵּשׁ בְּכָל הַדְּבָרִים וְכָל הַדְּבָרִים נַעֲשִׂים שְׁלוּחִים לְמָקוֹם לַעֲשׂוֹת בְּזֶה הָאִישׁ מִשְׁפָּט כְּתוֹב כְּמוֹ שְׁאֲמָרוּ חֻכְמֵינוּ זְכָרוֹנָם

15 ליקוטי מוהר"ן קמא (סי' כה): "ההתבודדות הוא מעלה עליונה וגדולה מן הכל וכו'. והנהגה זו היא גדולה במעלה מאד מאד, והוא דרך ועצה טובה מאד להתקרב אליו יתברך, כי זאת היא עצה כללית, שכולל הכל וכו'. והמשכיל יבין מעצמו גדל מעלת הנהגה זו, העולה למעלה למעלה.

אפשר לתקן, ויש דברים מאד קשים, בפרט כאשר אדם נופל פעם ועוד פעם, וכבר אינו יודע מה לעשות. אז מה השי"ת רוצה? רק שלא תתייאש, תתחיל שוב ושוב ושוב בלי סוף, ותתעקש כל הזמן לומר: בכל אופן אני רוצה.

סודות התורה – למצוא השי"ת בכל דבר

המבואר הוא שע"י התבודדות ומשפט נזכה "לסודות התורה" – בלי סודות התורה אין דרך שאדם יהיה שלם בעולם הזה, כי הרי ההכרח להתעסק עם דברי הרשות, ואם הדבר אינו בגדר מצוה זה מגשם את האדם, ומכניס אותו לטרדות וכו', אך כשנתגלה סודות התורה – באופן הראוי – אנו יודעים שבכל דבר יש ניצוצות וענין של תיקון ועבודה, וממילא אם מכוון לשם שמים, כש"כ אם יודע הסוד – זה ממש כולו מצוה, כולו עבודת הקודש, אז הלב מוכן לעבודת התפילה ולהבנת התורה אז שורה רוח שלקדושה על האדם, הרי ממש בשביל זה נבראו שמים וארץ.

ע"י סודות התורה, אדם מבין שהוא שייך לעבודת השם. חלק הנגלה של התורה, מלמד מאד ברור מה אדם צריך לעשות, אך חלק הנסתר מלמד איך באמת אפשר לזכות לזה, ואיך לחיות עם התורה בכל דבר. למעשה הרי חלק הנגלה תמיד הולך ביחד עם הסוד. המשנה נחתמה ואז התחיל רשב"י בגילוי אור הזה, השולחן ערוך נתחבר באותו זמן שהאר"י הק' גילה סודות התורה, וכן הלאה, כי שניהם הולכים יחד, וזה שלמות התורה.

כי ע"י סודות התורה מתברר שאני באמת יכול לקיים את התורה, ושבוודאי יש איזה דרך שאוכל לזכות לזה, ובוודאי יש איזה דרך שמה שאני צריך לזכות – אוכל לזכות ולהוציא לפועל, סודות התורה מגלה בכל דבר איזה מחשבה, איזה הסתכלות, שזה אמיתות דרך קיום המצוה, ומה שהופך כל דבר למצוה, כאשר יסוד האדם הוא פשטות ותמימות קבלת עול הנגלות של התורה.

האריה"ק גילה מה זה לקום בבוקר, מה זה נטילת ידים, מה זה ברכות השחר, מה זה ציצית, מה זה תפילין, וכן הלאה כל חלקי התפילה – פסוקי דזמרה, ברכות קר"ש, קר"ש, ברכות שמונה עשרה, מה זה שבת, מה זה יו"ט. וכן כל חלקי היום, הרי לא מתפללים כל היום, מתפללים קצת, ואח"כ כל היום עסוקים – נלחמים עם היראות חיצוניות, כל אחד עם ה"מסעות" שלו, ושם צריך לדעת בכל דבר מה קורה. וכל זה מתגלה ע"י סודות התורה "ויכתוב משה את מוצאיהם למסעיהם" (בפרשתן לג, ב), בכל נסיעה יש פנימיות, "ויסעו" "ויחנו", אתה נוסע ונהיה שם מנוחה. "ויהי בנסוע" "ובנחה" (במדבר י, לה; לו) כל היום הוא נסיעה של קיום התורה.

סודות התורה זה הכח להכניס את ה' לכל דבר. והוא אצל כל אדם לפי מה שמבקש באור הצדיק ועוסק בלקוטי הלכות, וכל אחד לפי כמה שהוא מבין בספה"ק, ולפי כמה שהוא יודע וזוכר עכשיו, כל כוונה שכתוב באריה"ק הוא דבר שיש בו סודות עד אין סוף אבל גם אפשר ללמוד זאת באופן מאד פשוט ע"י הצדיקים, כפי שאכן מבואר בדברי הבעש"ט ורבינו הקדוש, פשוט מאד – יש ניצוץ בכל דבר, ואנו מתקנים זאת. יש מה שנעשה למעלה זה כל העניין. [אלא שיש בזה דברים יותר עמוקים, ככל שלומדים יותר עמוק – מתחברים יותר לדבר, ובעומק יותר יש כבר ספיקות

מתפייסים ומיישרים ההדורים. כך בדיוק אצל השי"ת בביכול: לא נהגת נכון? נכשלת? לא הצלחת? "קחו עמכם דברים ושובו אל ה'" (הושע יד, ג) – תבא לדבר ונתפייס. זה עיקר התורה, שאדם מדבר אל ה' כל דבר. לומר לו: 'אני רוצה להיות כרצונך, לספר לו מה לא הולך לי, ולחפש באמת איך אני מתקן את זה, ואיך אני כן זוכה לזה, איך אזכה למאס בזה, ואיך להגיע למצב שממש אשנא את זה, אולי כך, אולי אחרת', לעשות מזה עסק ודיבור. וזה כל מה שהשי"ת רוצה. כמובן בעיקר צריך לעשות משפט על עצבות ומרה שחורה, מדוע נכנס לי מורא מעבודת ה', מדוע אני כל הזמן חושש אולי אפול ואולי לא אצליח, ולמה אינני שמח בנועם חלקי וגורלי, זה נורמלי, איזה מין עבודת השם זו? זה הרי "כסילות", יראה בלי דעת, ע"כ יש שאצלם זה הדבר העיקרי שצריך לעשות עליו התבודדות ומשפט, כי העצבות גרוע מהכל.

זה למעשה העיקר של עבודת ה', זה מה שרבינו הביא לנו, ועם זה אנו יכולים להיכנס לקדושה. כל הספרים של הצדיקים, מדברים כל הזמן כיצד הצדיקים בודקים עצמם כל הזמן איך הם נראים¹⁶, וגם כשכבר נהגו בשלמות, בדקו אולי לא לגמרי, החזיקו עצמם כל הזמן קטנים, ובדקו יותר בדקות ויותר בדקות, אצלנו זה בפשטות – להסתכל איך אנחנו מתנהגים. זה היהדות – גם אם א"א להצליח כל הזמן, יש עת קבוע בכל יום למשפט והתבודדות, ושאר היום יש להיות רק בשמחה (שיחות מ"מ).

בוודאי יש הרבה ירידות, ויש הרבה דברים שנראה שאי

16 עיין באגרת הקודש (בס"ס נועם אלימלך, להרה"ק זכריה מענדל מיערוסלב ז"ל ע"ע) בעניין זה וז"ל: "היש חיר מתוך מזה האמת יורה דרכו שאין אתי השגה כל כך להשיג עד היכן מגיעין במחשבותיהן הטהורות אך זאת ידעתי בבירור בעזרת השם יתברך ודרשתי וחקרתי היטב על כל זה ולא ראיתי מהם שום התרוממות וגאונות או דבר שקר וחכמה לאדם או חימוד ממון או שידברו חס וחלילה איזה דיבור קל שיגיע להם הנאה גופניות מכח הדיבור ההוא, וזה כמה שנים שאני שרוי אצלם ולא ראיתי מהם שום דבר שיפלות, ומעולם לא לן אצלם ממון בקופסא אפילו לילה אחד, ותמיד כל ימיהם עוסקים בתורה ומצות ומעשים טובים. וכו'. בלילה איני יכול להשיג מה שפועלים ועד היכן הם פועלים בגודל היחודים והעבודות שעושים מחצות לילה ואילך אך זאת הנראה לכל גדול קדושתו ניכרים מתוך מעשיהם ומפעלם, בראש מים סמוכים למטתם כל הלילה תיכף כשיגיע חצות לילה הם נעורים משנתם באימה וחרדת הגוף מאוד ורוחצים ידיהם ומטהרים ומנקים עצמם ומפנין עצמם היטב כדרך שכתוב בשולחן ערוך (או"ח סי' ב, ו), והכל באימה ויראה ופחד. אחר כך יושבין על הארץ ואפר מקלה על ראשיהם ובוכים בלב נשבר ונקרע על שנים עשר קרעים על גלות השכינה וצרות ישראל ועול הגלות. וכו'. הם תמיד מפרסמין גנותיהם ומביישין עצמן ברבים אם יש להם איזה מחשבות פסול או אם דיברו איזה דיבור קל בלא קדושה או אם הלכו איזה פסיעה אחת בלא קדושה הם מפרסמין ומגליין תיכף הדבר ההוא כדי לבייש עצמן וחוזרין תיכף בתשובה שלימה כאלו עשו עבירה חמורה חס וחלילה מעבירות שבתורה ואין חילוק ביניהם כלל, ותמיד רואין חוב לעצמם וזכות לחבירו. וכו'. ומסייעין זה לזה בעבודת השם יתברך ברוך הוא באמת וכל אחד מהם שפל בדעתו וחבירו גדול ממנו אצלו ולומדים זה לזה בעבודת הבורא ברוך הוא ותורתו הקדושה ואינם מתפארים בעצמם בשום מדה טובה שיש בהם ותמיד הם חוזרים בתשובה כל ימיהם כמעט שאפילו רגע אחד אינן הולכין בלא הרהור תשובה בלבם ויש להם מוכיח היושב בלבם תמיד ומוכיחין זה לזה בתוכחת מגולה ואהבה מסותרת, והם מקיימין השולחן ערוך מה שכתב בהתחלתו (או"ח סי' א, א) שיויתי ד' לנגדי תמיד, וממש השם היה ברוך הוא אינו זז מנגד עיניהם כלל של אש מאיר להם והם תמיד רואים אותו וכדרך שנאמר (שמות יג, כא) וה' הולך לפניכם כנ"ל. ע"כ.

עיקר החורבן היה על חסרון המשפט. על עינוי הדין ועיוות הדין¹⁸. כשהיה בית המקדש, היה סנהדרין שהחזיקו חזק את המשפט – כל דבר הם היו מבררים. וכך כל ספק שהיה למישהו: (דברים יז, ח) "וקמת ועלית", היה עולה אליהם לברר ["בין דם לדם" (שם) בין דם טמא לדם טהור (ברכות סג, ב), להמתיק הדין דס"א, להעלותו לדין דקדושה], וכך היה בכל ב"ד, היה סדר בעולם, לא יכלו לעשות מה שרוצים, מי שפגע – לקחו אותו לב"ד. אך אח"כ נעשה עינוי הדין ועיוות הדין, ומזה נהיה חורבן בית המקדש.

בית ראשון נחרב על ג' עברות – עבודה זרה, גילוי עריות, שפיכות דמים (יומא ט, ב). מה זה ע"ז? איך מגיע אדם לעבוד ע"ז? האם יצא מדעתו? התשובה היא שעבודה זרה זה יראה נפולה. רימו אותו שאם לא יעשה כך וכך לע"ז לא ירד גשם, והוא הרי זרע ונטע והלב שלו יוצא, ובלית ברירה מתוך אימה שגרמו לו היה שייך שיפול ר"ל לע"ז, ובאמת היה נראה שזה עזר, זה עבד כמו כישוף, וממילא זה היה נסיון גדול, [עד שחז"ל בטלו זאת (סנהדרין סד, א)]. והכל מחמת ייאוש. הרי הדבר שייך בימינו הרבה אנשים עוזבים את עבודת ה' מחמת יראה ודאגה. חושבים לעצמם: אני אזכה לקדש עצמי? אני יכול לקדש את המחשבות? מה אם כל הצטרפותי, לחושב מיראת השם? זה כבד מדי. לחשוב על השם בשעת האכילה? מדי קשה. וממילא נופלים מהכל. זה הכל מחמת פחד כענין הע"ז.

בבית שני זה היה בין אדם לחברו. שנאת חנם, יראות, פחדים, אחד מפחיד את השני ונהנה מזה שהשני מפחד, שהצליח להבהיל אותו. וזה עיקר אריכות הגלות. אנו נמצאים בעולם של גלות, שפוחדים מהגויים, ומכל מיני אנשים שמונעים ומבלבלים.

כל זה מחמת שהדין מתלבש בכל הדברים הללו. כי לא היה ראוי שאדם יפחד כך, אלא שכל פחד הוא מחמת שבעו"ה יש התעוררות של דין על מה שעוד לא תיקן וכו', ואם ממשיך כך, הדין מתלבש באיזה דבר וזה מקבל כח להפיל יראה ופחד, "למשפטיך עמדו היום" – אם יש דין, אזי "הכל עבדיך" – כל דבר יכול להיות שליח לבצע את הדין, וממילא הדין מתלבש בכל דבר, וכל דבר קטן מפחיד. איזה זבוב קטן, או איזה שמועה ששמע, ונבהל כולו ומבולבל לגמרי. והרי כל הצרות וכלל הגלות הוא ע"י שהדין מתלבש יותר ויותר ח"ו, והרי באמת השי"ת רוצה שנבטל ונמתיק הדין לבטל התלבשותו, בדבר אחר, הרי התלבשות זה הוא מציאות הפירוד וההסתרה מציאות הקליפות, ואנחנו יכולים לזכות לבטל זאת ע"י התבודדות ומשפט עצמי, שע"ז גם יזכה להמתיק הדין לגמרי.

כשאדם שופט את עצמו – הוא מבטל כל הדינים וכל הפחדים

סיכום הדברים: העניין של משפט דקדושה אינו רק משל שמוא במדרש, אלא מציאות ברור כשמש, וכל חורבן בית המקדש היה מחמת זה שהפסיקו לשפוט משפט דקדושה. 'משפט' היינו לבדוק מה אני עושה, לעשות תשובה, ולנסות שוב ושוב ושוב.

זה היה הצורה של אנ"ש בכל הדורות. ישוב הדעת ורוגע והארת פנים של שמחה דקדוק הלכה, והקפדה על כל

וקושיות והרש"ש נכנס לבאר כל הפרטים וכל העניינים, ויש עוד יותר בעומק, אבל יש שזה חלקם ויש שצריכים מה שיותר פשוט, אבל העיקר לזכות לאור הגנוז הזה]. סודות התורה זה "השגות אלוקות", ואינו קבוע, ההלכה הוא קבוע ומה שצריכים 'לעשות', אבל התורה היא בעצם רוחנית, השגה אלוקית, וזה מאיר בכל דבר שעושים, וזו אותה השגה בין באופן הפשוט ובין באופן היותר עמוק.

הנקודה העיקרית היא, שאדם צריך להיות עסוק כל הזמן ב"כי אני ידעתי כי גדול השם" (וכמ"ש בשיחות הר"ן א), להיות עסוק בהשי"ת, ב"תכלית הידיעה אשר לא נדע"¹⁷, בזה צריך להיות עסוק, זה האור שהיה בבית המקדש, שם עסקו בעבודת ה', והיו מחוברים לפנימיות של הדבר, הבינו שבכל דבר יש פנימיות, ורבינו מכניס אותנו לזה.

ע"י

סודות התורה – יכול לשפוט עצמו כראוי

וודאי יש להבין איך נזכה להתבודדות ומשפט כראוי, הרי בהמשך דברי המאמר מתבאר, איך ע"י המשפט העצמי יכולים להעלות הירא, לראות בישיע אלקים, ולזכות לדעת, שע"ז נבא לנגלות התורה, ואז ע"י התפילה, כאשר נזכה גם שיהיה בביטול של ישותו מתגלה יזכה להתגלות אור הגנוז, יש להבין שכל הדרגות האלו הם אצלינו סדר התקדמות האדם מהמצב שמתחיל לישב דעתו לעשות חשבון הנפש עד שזוכה לאור הדעת, שמזה נמשך הכח שאדם יכול באמת לשפוט את עצמו. ולהצליח לשנות מעשיו בכח ההתבודדות, כאשר לשפוט את עצמו הכוונה "אני לא עוזב בשום אופן, אני לוקח עצמי בידים", וכך להביא את הכל אל השי"ת, ולבדוק כל דבר מה קורה, איך אני מתנהג. המחשבות צריכים להיות של אמונה ויראת השם, כל דבר שאני עושה לבדוק שזה על פי תורה, ועל פי מנהג ישראל. אחר כך לבדוק כל דבר של רשות. מה אני באמת צריך. ומה שלא – לבקש: 'ריבונו של עולם, אני לא צריך את זה, אינני רוצה את זה, תציל אותי מזה. כשמאיר הדעת ע"י התבודדות מבינים שאני חייב את זה, אינני יכול אחרת'. וכך לבקש שוב ושוב ושוב, עד שזוכים.

זה עיקר העניין שרבינו גילה. איך להתחיל להגיע להדעת ולהתגלות אור פנימיות התורה בהדעת ע"י התבודדות ומשפט שע"ז אנו מתקדמים להיכנס פנימה. להצליח לאחוז כל מעשינו במשפט. אם ח"ו נשארים בחוץ נשארים עם יראות חיצונית, הפרנסה, הבראות, ונשאר שבור ורצוף. עיקר קיום התורה הוא לעשות משפט דקדושה ולהיכנס פנימה.

כִּי בְּשִׁאֵין אָדָם דִּין וְשׁוֹפֵט אֶת עַצְמוֹ אֲזִי דִין וְשׁוֹפֵטִין אוֹתוֹ לְמַעַלָּה, כִּי אִם אֵין דִּין לְמַטָּה יֵשׁ דִּין לְמַעַלָּה (דְּבָרִים כָּבֶה ה) וְכִשְׁשׁוֹפֵטִין אֶת הָאָדָם בְּמִשְׁפֵּט דְּלַעֲלָא אֲזִי הִדִּין נִתְלַבֵּשׁ בְּכָל הַדְּבָרִים וְכָל הַדְּבָרִים נַעֲשִׂים שְׁלֹחִים לְמָקוֹם לַעֲשׂוֹת בְּזֶה הָאִישׁ מִשְׁפֵּט כְּתוּב כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ זְכָרֵנוֹם לְבָרָכָה (נְדָרִים מא). "לְמִשְׁפָּטֶיךָ עָמְדוּ", אֲזִי "הַכֵּל עֲבָדֶיךָ" לַעֲשׂוֹת דִּין בְּזֶה הָאָדָם אֲבָל כִּשְׁשׁוֹפֵט אֶת עַצְמוֹ וְכִשְׁנִישׁ דִּין לְמַטָּה אֵין דִּין לְמַעַלָּה וְאֵין הִירָאָה מִתְלַבֵּשׁ בְּשׁוֹם דְּבָר לְעוֹרֵר אֶת הָאָדָם כִּי הוּא בְּעַצְמוֹ נִתְעוֹרֵר.

חורבן בית המקדש על עינוי הדין ועל עיוות הדין

לכל פגם. כיון שהסתלק האם שייך להבין זה למעשה. הוא גילה סיגופים ותעניות, אך באמת לא זה העניין. התיקון האמתי הוא: שפלות והתבודדות ((עיין לקו"ה הרשאה ג) היינו שאדם מבין שהוא קלקל, ואינו רוצה להישאר כך, הוא רוצה לצאת מהפחדים והיראות נפולות ולזכות ליראת ה' טהורה. ועולה ומחזיר להדעת ע"י התבודדות וזהו ענין בין המצרים ותשעת הימים, שעושים סיגופים בבשר ויין, ורחיצה וכיבוס וכו', מה העניין בזה? רק כדי לעבור את הג' שבועות ולומר: עשיתי מה שצריך?

העניין הוא, כמו שמבאר מוהר"ת (הלכות הרשאה ג') שע"י הסיגופים אדם מראה שהוא שופט את עצמו, הוא מגלה שאינו רוצה להישאר במה שהוא, וממילא מכניע את עצמו וחוזר להשי"ת. גם "שבירת התאוות" הוא מאותו סיבה, המטרה שאדם יבין: לא מגיע לי כלום, אני צריך לקבל באהבה כל מה שעובר עלי, לזה לפעמים עושה דבר שממעט הנאותיו להראות את זה, וע"ז נכנע, ואז יכול להמשיך בתשובה ותפילה, זה העניין של תשעת הימים, לגלות: רבש"ע אני לא רוצה להיות מופקר, אינני רוצה סתם לשמוח עם כל מיני זמירות אחרות, זה לא שמחה – זה הבל, אינני רוצה לשתות יין שמבלבל את הראש, אינני רוצה להיות מגושם, לא רוצה לאכול סתם – זה הנקודה. האבלות אינו סתם לבכות על בית המקדש. האבלות היא על מה שאני החרבתי את בית המקדש, אני לא בסדר, אני מפריע להקדושה, וגורם התלבשות הדין שהוא הפירוד והרע, וממילא אני שופט את עצמי, זה נקרא אבלות. זה הצעקה של "איכה" – איך אני עשיתי את זה, מה קורה אתי, מה עשיתי.

"איכה" הוא צעקה כשאינני יכול לדבר כלום. הראש כ"כ מסובב, ואני כ"כ רדום, אז אני צועק "איכה" – מה קורה כאן, איזה מין חיים אלו, שאני כל היום חושב אם אני מרגיש טוב, ואיך בענין פרנסה, א"א לצאת מזה?? ומה העצה לזה – לעשות משפט. עיקר התורה הוא לקבל על עצמו לעשות את האמת, להתנהג כרצון השם, ולא כמו כל הבלבול של העולם. ולמעשה – לבא כל יום לפני השם ולבכות לפניו: **את זה אני רוצה!** אם לא כל יום, אז פעם ביומיים, אם לא שעה – אז חצי שעה, רבע שעה, או לפחות את ה"אשמנו, בגדנו, וכו'" תאמר יותר טוב.

זה לא עצבות ומרה שחורה, להיפך – זה תכלית השמחה. אני יודע שזה מה שהשי"ת רוצה ממני, וממילא השי"ת אתי. אדרבה, עיקר התשובה צריך להיות על העצבות, אם אני שומר שבת ואני בעצבות – זה פשע! השי"ת נותן לי לאכול – ואני בעצבות? מרה שחורה? אינני רוצה להיות בעצבות. אני יודע שהשי"ת כאן, מלא כל הארץ כבודו (ישעיה ו, ג), והוא מחכה לי שאעשה מצוה.

ג' נקודות למעשה: משפט, תפילה, דעת

\\\\\\\\\\ זה הנקודה למעשה: דבר ראשון לעשות משפט על כל דבר. וממילא יוצאים מהיראות הנפולות – מעצבות, מהבלבולים, מהכבדות, ממה שהעולם כ"כ מושך אותו. אח"כ אפשר להתחיל לחשוב איך להתנהג אחרת. לא צריך לאכול כך, אפשר לאכול אחרת, יותר מתוק ויותר נעים –

מנהג ישראל, כפי שיהודי צריך להראות, וכל דבר בדקו ועשו התבודדות ומשפט. ומאד נזהרו לשפוט על העצבות – מה אני כ"כ שבור? מה אני מרגיש כ"כ ריק? כי זה עיקר היראה הנפולה שאדם מרגיש רחוק מה', אני כלום, אני לא שווה כלום, אין לי עסק עם הרבש"ע, וממילא אין חשק ואין חיות, וכל דבר נהיה כבד וקשה וכו', המשפט הוא לצאת מזה, להתחזק בנקודות טובות, לדעת ולהאמין שיש בי נקודות טובות, והשי"ת אתי ועמי ואצלי. אני באמת לא בסדר, אבל אני רוצה בכל זאת, וכך חוזרים להשי"ת.

כשאדם שופט את עצמו – כל הדינים בטלים. כשאדם דן את עצמו, ומדבר עם השי"ת, אז "מלפניך משפטי יצא – עיניך תחזינה מישרים". השי"ת מלא רחמים, והוא רוצה רק דבר אחד – תבא! תדבר אתי! "קחו עמכם דברים ושובו אל ה'" (הושע יד, ג), נפלת שוב? "ושב עליך הקץ"? תבא לדבר שוב. אל תעזוב ואל תתרחק, תמיד תבא לדבר.

ע"י משפט חי עם יישוב הדעת

ג' ההפטרות של בין המצרים הוא: "דברי" (ירמיה א) "שמעו" (ירמיה ב) ו"חזון" (ישעיה א). כלומר **תדבר** דיבורים להשי"ת, **תשמע** כבר, ותפתח את העיניים. תחזור להשי"ת – זה כל הסיפור. זה מה שרבינו עושה אתנו – הוא מחזיר אותנו בחזרה להשי"ת, הוא מלמד אותנו: אל תתייאש, הכל מאד קל. אמנם יש קשיים ונסיונות – אז עושים משפט: איך עשיתי זאת, אני רוצה אחרת, אולי מחר אזכה, כך עוד יום ועוד יום, עד שמתחיל להיות יישוב הדעת, ועד שמתחיל להימאס כל הרע. "אוהבי ה' שגאו רע" (תהלים צז, י), מתחילים להרגיש שאני רוצה רק טוב, זה מתוק, זה נעים. ואם אח"כ נופלים שוב, ואז צריך עוד פעם לשפוט. והעיקר לא להתייאש, עוד פעם ועוד פעם, תדבר, תתחרט, ותתחיל, ואז אין שום ייאוש ושום דין, רק אור וחיות ושמחה.

מדוע זה לוקח כ"כ הרבה זמן? כי זה כל סיפור המסעות, מ"ב מסעות, ארבעים שנה. כי אדם צריך לברר את הניצוצות שבכל מקום ובכל דבר, וממילא הוא חייב לעבור את כל הנסיונות והיראות נפולות. ולזכור שהשי"ת רוצה דבר אחד – תחזור אלי! תתחיל שוב, ואל תייאש בשום אופן, ויהי מה!

זה הדרך של כל היהודים הכשרים – לחיות עם חשבון הנפש ויישוב הדעת, כל הצדיקים כך עשו, חלקם עשו זאת בכתיבה, חלקם בדיבור, החפץ חיים זי"ע ידוע שכך היה נוהג, וכל גדולי ישראל, לחיות ביישוב הדעת: מה קורה אתי. זה הדבר שרבינו הכניס לנו – "יישוב הדעת", ר' לוי יצחק ז"ל היה קורא להתבודדות "יישוב הדעת", כך שמע באומן. יישוב הדעת היינו להתיישב בדעת: האם כדאי לי לחיות כך? ולומר שוב ושוב: אני לא רוצה, אני לא רוצה, עד שייכנס ללב. ואף שאני ממשיך לעשות כך, לפחות לצעוק, לבקש, עד שמתגלה סודות התורה, ומוצאים מה לחשוב בכל דבר. האריה"ק גילה הרבה כוונות על כל דבר, קח כוונה אחת, ואם גם זה אינך מבין – קח את הכוונה ששייך לך. וממילא הכל נראה אחרת.

סיגופים ותעניות – להביא לשפוט את עצמו

סודות התורה גם מגלה תיקון לכל דבר. האריה"ק גילה תיקון

של אכילה, בעניינים של בגדים, ובתשעה באב מסתגפים לגמרי ויושבים על הרצפה, כל זה הוא כדי לשפוט את עצמנו, והעיקר לצעוק לה' שחסר לנו בית המקדש, לא להסיח דעת כל הימים הללו מבית המקדש, כי העיקר אינו הסיגוף, כמו שכתוב (ישעיה נח, ה) "הלכו כאגמון ראשו", אלא התכלית הוא לבא לעסוק בתשובה בהתבודדות כראוי. עיקר התענית הוא להזכיר את עצמנו: איך נפלת? איך אני מרשה לעצמי להיות כך? הרי השי"ת רוצה אותי, והוא צריך אותי. וממילא לצאת מכל הריחוק. לשבור את הנפילות, את היראות והבלבולים, ולהיכנס לקדושה. השבועות הללו הם ההתחלה והכניסה לעבודת ה'.

מלך במשפט יעמיד ארץ

רבינו מביא על זה את הפסוק: "מלך במשפט יעמיד ארץ", ע"י המשפט מעמידים את הארץ, יעמיד ארץ' הכוונה לחיות נכון בעולם הזה, ארץ עם יראה, לחיות את כל הארציות עם השי"ת, בכל דבר לחיות עם ה' פשוט כפשוטו, אפילו כשנמצא בעבודה, בכל מקום ה' נמצא. ואם יש דין למטה אין דין למעלה. מי שעושה התבודדות מבטל את כל הדינים¹⁹. כל הבעיות שיש – הוא רק מחמת שלא עושים משפט, לא בגלל העבירות, אלא משום שאינך בורח לה'.

זהו בניין הדעת. רבינו גאל אותנו, שנתן לנו דרך לחיות חיים אמתיים של בטחון, של אמונה, לא לפחד מכלום, אם נפלת – תעשה משפט ותחזור. תיכנס בחזרה. כך בונים בית המקדש, כך מביאים משיח. הכל תלוי רק בזה. כל מי שיש בו דעה כאילו נבנה בית המקדש בימיו.

וְזֶהוּ (תְּהִלִּים נ) : "וְשֵׁם דָּרָךְ" מִי שֵׁשׁ אֲרוֹחוֹתָיו (כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ, זְכוֹרָם לְבָרְכָה סוּטָה ה) הֵינּוּ שְׁשׁוּפְטֵי אֲרוֹחוֹתָיו כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת כ"א) : "וְאֵלֶּה הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר תִּשִּׂים" (עֵינֵי ב"ר פ כ"ו מִשְׁפָּטִים פ ל), עַל יְדֵי זֶה "אֲרָאנוּ בְּיֶשַׁע אֱלֹקִים", זֶה בְּחִינַת יִרְאָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב

נגד מעשיו כנ"ל, אף על פי כן מאחר שהוא בעצמו עושה הדין בעצמו על ידי זה מבטל ממנו כל הדינים שלמעלה, אף על פי שעשה אלפים ורבות יותר בלי שעור וערך, אף על פי כן מבטל כל על ידי המשפט שלו ששופט את עצמו כנ"ל, כי כשיש דין למטה אין דין למעלה כנ"ל. וזהו בחינת התעניות והאבלות שמסגפין עצמן בתעניות ובמניעת בשר ויין ורחיצה וכו' בשביל חורבן בית המקדש, כי חורבן בית המקדש הוא בשביל פגם המשפט כנ"ל, על כן אנו עושים עכשיו תשובה ומתקנים זאת ואנו עושים משפט בעצמנו ומתענים ומסגפין עצמן כדי לבטל הדין שלמעלה כנ"ל:

20 ליקוטי הלכות (ברכת השחר ה, פז): "וזהו הן עם לבדד ישכן, שהם עם קדוש כזה ששוכנים לבדד, שהם מקיימים לך עמי בא בחדיך וסגר דלתך בעדך חבי כמעט רגע עד יעבר זעם (ישעיה כו). שהם מתבודדים בינם לבין קונם ושופכים שיחתם לפניו בכל פעם וחושבים בכל יום על אחריתם וסופם האחרון. ועל ידי זה הם בטוחים מכל צר ואויב ומסתיין כי הם מסתירים עצמם בצל כנפיו יתברך תמיד בבחינת (תהלים לב) אתה סתר לי וכו', שזהו בחינת יושבן ישראל בטח בדד עין יעקב וכו' (דברים לג) בחינת כי אתה ה' לבדד לבטח תושביני (תהלים ד). שעל ידי בחינת בדד, בחינת התבודדות, על ידי זה שוכן ישראל בטח תמיד. כי מי זה ערב את לבו לגשת אל השם יתברך שהם מסתירים עצמן אצלו יתברך, בבחינת (שם צא) לא תירא מפחד לילה מחץ יעוף יומם וכו' וכו' רק בעיניך תביט ושלמת רשעים תראה כי אתה ה' מחסי עליון שמת מעונך. כי הם שמים מעונם ודירתם ומבטחם אצלו יתברך על ידי התבודדותם שעוסקים לסלק מחשבתם מכל ההבלים של זה העולם ולבטל רצונם אליו יתברך".

לאכול עם המת, עם ברכה בכוונה ועם מחשבות קדושות. אח"כ חושב איך עושים כסף, איך מתנהגים בבית, כך כמה דברים בסך הכל – ונהיה אדם אחר.

וגם אם אני נופל שוב ושוב – אז תדבר לה' שוב ושוב, רק לא להתייאש. השם לא מקפיד עליך. זה נקרא "מסעי בני ישראל", אף שהיה חלק מהם שהיו מקומות קשים, כמו ריתמה וקברות התאוה, שעשו דברים חמורים, אך כיון שהמשיכו לנסוע הלאה, זה הופך להיות חלק מהמסע, והצדיקים מתקנים הכל. כל אחד יש לו את המסע שלו עד שזוכה ליישוב הדעת, העיקר לא לעצור, להמשיך לנסוע! לדעת שהכל חלק מהמסע, חלק מה'שם מ"ב', וכל מה שעובר עלי הוא כי אני צריך לתקן. ומה שאני צריך לעשות הוא רק לשפוט את עצמי. זה חלק ראשון ובהמשך המאמר מתבאר איך באים לדעת ולהיכנס לתוך הרגשת חסדי ה', בשבחים וזמירות של תפילה, ולבא לתפילה במסירת נפש. שכל זה השלמת בחי' הדעת הדעת נולד ע"י טיול היראה, וצריך להביא את האדם לאור הגנוז שאינני עושה שום דבר בשביל עצמי, הכל רק בשביל תיקון השכינה.

בין המצרים ותשעת הימים

מתחילים עכשיו ג' השבועות, ועיקר העבודה הוא לתקן את העניין הזה של המשפט. זה מה שהנביאים צעקו כל הזמן – שלא עושים משפט, לא הבעיה מה שעושים לא בסדר, הבעיה היא שאתה בורח, לא בא לשפוט את עצמך. עיקר התיקון שלנו הוא להתחיל לשפוט את עצמנו. ולכן בג' השבועות ובתשעת הימים נוהגים בסיגופים¹⁹, בעניינים

19 לקוטי הלכות (כח והרשאה ג): "וזה שגזרו ארבעה תעניות על חרבן בית המקדש, גם נוהגין להתאבל בין המצרים ולומר חצות לבכות על חרבן בית המקדש ומסגפין עצמן מבשר ויין וכיוצא כל אחד כפי מנהגו, כי כל התעניות והסגופים שהיראים עושים, הכל הוא בבחינת משפט הנ"ל ששופטין את עצמם קדם שיבוא הדין של מעלה, חס ושולם, כדי לבטל הדין שלמעלה על ידי המשפט ששופט את עצמו כנ"ל. כי לפעמים האדם רואה שאין די לו בדבורים מה שהוא שופט את עצמו ואזי הוא בעצמו נותן משפט על עצמו שיתענה ויסגף עצמו כך וכך על מעשיו שעשה.

ואף על פי שבאמת בוודאי אין זה מספיק אפילו חלק מאלף כנגד מה שפגם, כי כל ימינו לא יספיקו להתענות ולסגף עצמנו על פגם הרהור ומחשבה זרה אחת למי שמאמין בעצם הפגם הנוגע במקום שנוגע כנ"ל, מכל שכן וכל שכן מי שעשה איזה עברה, חס ושולם, מכל שכן וכל שכן מי שקלקל הרבה מאד, חס ושולם, כמצוי עכשיו בדורות הללו בעוונותינו הרבים, ואם כן לכאורה מה יועילו לו אלו התעניות והסגופים כנגד מעשיו, אך אף על פי כן יכול לזכות לכפרת עוונותיו על ידם, כי עקר התיקון הוא המשפט, דהיינו מה שהוא בעצמו שופט את עצמו ועל כן מאחר שהוא בעצמו שופט את עצמו ואינו ממתיין על הדין שלמעלה על ידי זה יכול לבטל הדין שלמעלה על ידי תעניות וסגופים שלו מאחר שהוא בעצמו שופט את עצמו, כי כשיש דין למטה אין דין למעלה כנ"ל.

וזה בחינת מה שאדם יכול להינצל על ידי סגוף או תענית אחד מדינים קשים ומרים הרבה מאד וגם לזכות על ידם לחיי עולם הבא, כי איתא שכל הייסורין שבעולם אם יתקבצו יחד על אדם אחד כל השבעים שנה, חס ושולם, אינם נגד רגע אחת נגד כוונה אחת של גיהנם, כל שכן ששופטין את האדם שנים עשר חדש בגיהנם, כל שכן שיש עברות, חס ושולם, שיוודין עליהם ואין עולים, כל שכן שיש כמה מיני עונשים קשים ומרים יותר מצער של גיהנם הקשה, כמו בא בספרים, ואף על פי כן על הכל מועיל תשובה בעולם הזה. ועקר התשובה הוא בחינת המשפט הנ"ל, כי על ידי שאדם מתבודד בינו לבין קונו ושופט את עצמו על כל מעשיו שעשה ומעורר עצמו לעבודת ה' יתברך בכל פעם ועל ידי שיש משפט למטה אין דין למעלה כנ"ל, ובפרט אם זוכה להתעורר עד שעושה משפט בעצמו ממש, דהיינו שמתענה ומסגף עצמו אף על פי שאינו עולה ללחם

כל הדעת שיש לאדם – אם אינו משיב את זה אל הלב – אין זה דעת, "וידעת היום – והשבות אל לבבך" (דברים ז, לט), כמבואר בתורה קנ"ד, אם לא משיבים את זה אל הלב, זה נשאר יראות נפולות, ונעשה "אימת החלש על הגיבור" שמפחד מכל דבר קטן²¹.

וזה נקרא "סודות התורה". סודות התורה זה לא סתם איזה חכמה, שמכניסים ידיעות למח, אלא זה דבר שצריך להיכנס ללב, וכשיש את זה בלב – כל דבר בעולם נהיה מלכות ה', כל עניין מתחיל להיות יראת השם, וכל פרט מתחבר לקדושה.

'להכניס ללב' הכוונה שכל דבר שיש בלב – פחדים, שינה, קרירות, וכו', לחבר את זה לדעת הזו, לסודות התורה, וזה נקרא "בירורים". כי ע"ז נהיה כל מה שכתוב באריה"ק, זה מעלה את הלב ומחבר למח, ואז המח יכול להכיר בה', וממילא נעשים כל ה'בירורים'. כל העניינים שכתוב באריה"ק, וכל הכוונות, הכל הוא רק אם נעשה מזה 'בירורים' בלי זה אין כלום. ה'בירורים' הללו הוא לקום בבוקר ולהתחיל לחפש מה אני עושה בשביל אידישקייט, מתחיל ברכות השחר, מניח תפילין, וכן הלאה כל היום, באופן שמחבר את הלב אל הדעת, ומחפש את השי"ת בכל דבר.

האר"י הקדוש פתח לנו את התורה

לקראת הילולא של הארי הקדוש, עלינו להתעורר מאד הרי כל חיותינו לאורו הוא פתח לנו את כל האמת, פלא כזהלכו חזו מפעלות השם.

האר"י ז"ל היה סגור ונסתר, התבודד על הנילוס [הוא נולד בירושלים ואח"כ היה יתום וממילא גדל אצל דודו במצרים. הוא היה נכד של רש"י הק', וממשפחת המהרש"ל] ושם עלה להשיג דברים נוראים שבאלו - מה זה כל נשמה, מה התיקונים של כל אחד, מה קורה בכל דבר בעולם וכו' וכו', ולא היה לו רשות לגלות אותם²², עד שלבסוף קיבל

ז"ל שם: דע, כי יש יראות נפולות וכל היסורין והדינים שיש לאדם, כולם הם מהיראות הנפולות שנפלו לתוך זה הדבר שהוא מתפחד ויש לו יסורין ממנו. והם בחינת (שבת ע"ז): חמש אימות אימת חלש על הגבור, שאף הוא נגד הטבע, שהגבור יפחד מהחלש, אך שהוא מחמת היראה העליונה שנפלה ונתלבשה באלו הדברים. ועל כן הם במספר חמש, כנגד חמש גבורות, שהם חמש אותיות מנצפ"ך כפולים. צריך להעלות היראות הנפולות, לשרשם למקומם. ומקום היראה היא בלב, כמו שפרש רש"י דבר המסור ללב של אדם נאמר בו "ויראת" (קדושים יט). והיראה צריכה להיות עם דעת, כי בלא דעת נאמר (איוב ד) "הלא יראתך כסלתך". והדעת צריך להיות בלב, כי גם עבו"ם יש לו דעת, אך הוא בלא לב. אך עיקר הדעת כשהוא בלב, כמו שכתוב (דברים ד) "וידעת היום והשבות אל לבבך", כמו שכתוב (שם כ"ט) "ולא נתן לכם לב לדעת" דייקא. וכשמחבר הדעת שבלב עם היראה ששרשה ומקומה בלב, אזי נאמר (משלי ב) "אז תבין יראת ה' ודעת אלקים תמצא".

והנה כתיב (שם כ"ט) "מלך במשפט יעמיד ארץ", הינו על ידי משפט ומעמיד ומעלה היראה, שהיא בחינת ארץ, כמו שכתוב (תהלים ע"ו) "ארץ יראה". ומשפט, הוא מה שהאדם שופט ודן עצמו על כל דבר ודבר שעושה, טרם שידיו אותו למעלה. ועל ידי מה שהוא בעצמו שופט את עצמו ניצול מדין שלמעלה, כי 'כשיש דין למטה אין דין למעלה' (מדרש רבה שופטים פרשה ה'). וכיון שאין עליו דין אין צריכה היראה ליפול ולהתלבש למטה, ואין צריך לירא משום דבר, ואין לו רק יראה העליונה, יראת הרוממות.

ראה ע"כ בספר שבחי האר"י ז"ל: "זוכה לזו הגדולה, ע"י שהיה מתבודד ז' שנים עם רבו כמוה"ר בצלאל אשכנזי, אבל לא היה עסקו כי אם בתלמוד בלבד, ובפשטי התורה. ושבע שנים היה הוא יושב

(קהלת י"ב): "את האלקים ירא", הינו בחינת יראת עולה מהקליפה ומהאמות על ידי משפט. כי מתחלה היתה נתלבש בקליפה, וזהו שהאדם מפחד את עצמו מאיזה דבר משר או מגנבים ושאך פחדים, זה הוא שהיראה נתלבש בזה הדבר, כי אם לא היה נתלבש היראה בזה הדבר לא היה כח בזה הדבר להפחיד את האדם.

"השם דרך" – מי ששופט את עצמו, שהוא שם לעצמו "משפטים", ע"ז "אראנו בישע אלוקים" – הוא ממתיק ומבטל את הדין, ואז היראה עולה מהקליפות. כלומר, בתחילה היה עליו קטרוג ודין, וממילא נפל ה"יראה" לקליפות, והוא מתלבש בכל דבר בעולם, וממילא מתחיל לפחד מכל דבר, ולכן מפחד מהחיצונים, מהגויים ומכל דבר, וכל הראש תפוס בזה, כל הלב מלא בפחדים, בלבולים, עגמת נפש ודאגות.

אך כששופט את עצמו, הוא מבטל את הדין, וזוכה לאור הגנוז – סודות התורה, שזה ההיפך מדאגות. סודות התורה מגלים את האמונה בפרטי פרטיות איך שבכל דבר יש רק אלוקות, ואין ממה לפחד ולדאוג ולהיות טרוד. וזה נקרא שמעלה את היראה, שירא רק מהשי"ת שיש בכל דבר, ולא משום דבר חיצוני.

ג. ושרש היראה הוא דעת, כמו שכתוב בעץ החיים שמונצפ"ך הוא בדעת דזעיר אנפין, כמו שכתוב (משלי ב): "אז תבין יראת ה' ודעת אלקים תמצא".

מבואר ענין מנצפ"ך הוא שורש הגבורות וקיום העולם ע"י הארת שורשו באור הבינה מנצפ"ך שהוא ההמתקה, ואז מתגלה מנצפ"ך ב"דעת" [שאז הוא מתחלק לשניים – שני ידיים, שבכל אחד חמש אצבעות, ה' חסדים וה' גבורות, מנצפ"ך פשוטים וכפולים, וזה עיקר בנין הקודש] ואצל האדם נפילתו שהדעת נפל ונסתלק ע"י הדין והפחד, ותיקונו ע"י תשובה ומשפט שאז מתעלה לשורשו ומתגלה בדעת, "דעת" הוא הכח לדעת שאין מה לפחד משום דבר. ויש מה ליראה את השם, לבא ליראת הרוממות, השי"ת נמצא ואין שום דבר אחר. את הדעת הזה צריך כל הזמן להכניס לראש, לומר לעצמו שוב ושוב "אין עוד מלבדו" (דברים ד, לה), ולומר בפה: 'ריבוננו של עולם, אני יודע שרק אתה כאן, ואין שום דבר אחר, אף אחד לא יכול לעזור לי, ואף אחד לא יכול להפחיד אותי'. זהו קבלת התורה, להכניס את זה חזק, כל יום וכל היום, ולבקש לזכור את השם לבא לשימות הדעת יראת הרוממות שמתגלה ע"י אר הגנוז.

עלינו הרי לקבל הכח הזה משבת, ומהציצית ותפילין שבכל יום, שאז נמשך המוחין, ואח"כ נשאר השארת המוחין, ע"י הכח הזה יש "דעת", וממילא אפשר להחזיר את כל העולם אל הדעת "אז תבין יראת השם, ודעת אלוקים תמצא" (משלי ב, ה) – כשיש דעת, אפשר לזכות ליראת השם, יראה דקדושה.

ועקר הדעת הוא בלב, כמו שכתוב (דברים כ"ט): "ולא נתן לכם לב לדעת", גם שם עקר היראה כמו שאמרנו חכמינו ז"ל (קדושין לב): דבר המסור ללב, נאמר בו: "ויראת מאלקיך", הינו שידע ממי יתירא, הינו ליראה את השם הנכבד יראת הרוממות (עי לקמן סימן קנד).

וסופי תיבות וגימטריאות וכו' וכו', וגם כל מנהג למעשה, ממש פתח את התורה.

כדי להבין נכון – צריך את הדעת של רביה"ק

ועלינו לזכות לשמוע לקול הצדיקים שמרים לנו איך נזכה להבין את הדברים האלה בראוי, איך ניקח מה ששייך לנו, עיקר חורבן בית המקדש הוא מיתת הצדיקים, שנמסרה התורה לחיצונים, בפרט רזי התורה, ולא מבינים מה זה התורה וקבלת עול מלכות שמים, זה עיקר סיבת הגלות – לא לומדים איך לעבוד את ה'. כל חלק בתורה – לא משנה מה לומדים – צריך ללמוד כדי לעבוד עם זה את השם, כשלא חושבים על ה', זה נקרא שנמסר לחיצונים, זה לא "דעת".

המקובלים חכמי הספרדים, היו קדושי עליון, התענו וסגפו עצמם, התייגעו מאד, מסרו נפש, לא דברו כל השבוע, הם היו מחוברים היטב למה שלמדו. יש בזה הרבה ללמוד, ודברים עמוקים, וספיקות וביאורים, והרש"ש ביאר הכל בדרך נפלא, אך למעשה עיקר התכלית הוא העבודה לראות איך לעבוד את ה', ולמעשה אצל כל אדם זאת לקיים התורה בפשיטות ולהתעורר לפי מה שיכול לפי מה שזכה להסתכל מה כתוב בספרי רביה"ק, ולראות איך מקבלים את האור והדרך של האריז"ל דרך ה"ליקוטי מוהר"ן" ודרך ה"ליקוטי הלכות" ודרך הבעש"ט וכו'. ואז לראות כאשר יזכה איך הולכים עם דברי האריה"ק בעצמם, איך זוכים לזה באמת, ואיך חיים עם זה בשלמות.

ע"י ששופט ובודק עצמו – יזכה לאור הגנוז

מי ששופט את עצמו, ובודק באמת איך לקדש עצמו בכל דבר – רואה איך באמת זוכים לאור האריה"ק. כאשר יתגלה לעתיד, אך ההיום אנו רחוקים מזה, אין זה תופס מקום יש העלמה גדולה ע"כ אבל לאור רבינו ז"ל אנו לפחות יודעים מה האמת, ויכולים וע"י התבודדות ומשפט נבא לטעום מה ששייך לנו, הרי בלי זה אין דרך לצאת מהדאגות והפחדים ואין יודעים מה לעשות ואין לחיות, לא יודעים שיש דרך להתקדש בכל דבר, ויש שכאשר עוסקים בזה – זה נהיה חכמה, כי בגלותינו צריך להיות נסיון בזה, אבל האמת היא אמת, שכך מפסיד המכוון היה שייך שאצלו בשפלותינו גם דברי הבעש"ט ודברי רבינו יהיה בדרך חכמה וחשבון עמוק, אבל רבינו גילה תורה כזאת שאי אפשר להבין אותה רק אם נותנים לזה את הלב. וזה באמת האור של האריה"ק.

זה ענין לשון רבינו סודות התורה שיתגלו לעתיד. רק לעתיד, כי היום לא מבינים את זה, רק ע"י התקשרות לרבינו לצדיקים. וזה תלוי בנו, כי אנו יכולים לזכות בזה, ועי"ז לצאת מהיראות הנפולות, להיכנס לתפילה, ולזכות לדעת, שזה מה שהיה בבית המקדש כמו והכל ע"י המשפט ששופט את עצמו בעצמו כאשר הארכנו להבין יסוד הענין.

יראת הרוממות

בהמשך מתגלה איך עי"ז מתעלה היראה לדעת ויכולים לזכות ליראת הרוממות. כלל ענין אמיתת היראה לפני רוממותה ש"ת הוא עיקר מצות היראה, ומבואר בברי הראשונים (מ"מ רמב"ם) ובדברי מוהר"ת נמצאים לשונות דבר קדשו שמתאר וממציא לנו ציור של מציאות יראה, כמה

רשות לגלות, כאשר יבא רבי חיים ויטאל אליו, ואז נפגשו שניהם יחדיו, ובתקופה קצרה של י"ח חודשים גילה לו את כל הסודות הנוראים הללו, כל יום למד אם החברים כמה שיעורים, אבל רק מהר"ח היה לו רושות לכתוב, ומזה יש אור כזה בעולם

תראו פלא כזה נסתר ונעלם כזה ואחד לבד, והוא ממש פתח את התורה, גילה לנו כל דבר מה מהותו, מה זה תפילין, מה זה שבת, מה זה כל פרט בשבת, מה זה כל פרט בתפילה,

מה זה כל מצוה, וכן גילה מה זה כל פסוק – ראשי תיבות

לבדו, ונתגלה אליו אליהו הנביא, ואמר לו שיתבודד במקום שלא יהיה לו שום דבור ועסק עם שום אדם. אזי הרב ז"ל פירש את עצמו מכל עסקי העולם הזה, וישב לו בבית אחד בנוי על נהר נילוס במצרים הישן, וכו'. ושם זכה לרוח הקודש, ולאליהו ז"ל שנתגלה אליו בכל זמן ועדן וגילה לו רזי התורה.

וחיבה יתירה נודעת לו מאת הבורא, כי בכל לילה ולילה לאחר שהתחיל לישן, היתה נשמתו יודעת ומכרת כל השבילים וכל הנתיבות שהיא צריכה לעלות במתיבתא דרקינא, ועלתה עד שהגיע אצל המלאך הממונה על כל הנשמות, והיה שואל אותו לאיזה ישיבה רוצה לילך, והיה הוא בוחר לו לפעמים בישיבת רב המנונא סבא או רב ייבא סבא, או בישיבתו של בצלאל, או של אהרן הכהן, או לפעמים בישיבתו של נביאים, ותיכף מוליכים אותו לשם כרצונו. והיה אומר שאם יכתוב שמונים שנים מהחכמה וסודות העליונים שמוסרים לו בלילה אחד, לא יספיקו לו לכתוב הכל. וכו'. ולא נשאר לנו מי שיוכל ליתן לנו יד, זולת המקובל האלוקי כמוהר"ר חיים נח"ל, שסמך רבו ידיו עליו, ומסר לו ביחוד כל רזי התורה, ולא העלים ממנו דבר, ונתן נפשו ממש עליו לרוב אהבתו אותו, כאשר ראה וידע כי איש אלוקים הוא, ושהקב"ה שלח את כמהר"ח לתועלתן של ישראל.

כי בטרם ביאתו של האריז"ל לארץ הצבי, טרח ויגע כמהר"ח נר"ו טרחא גדולה עד מאד לעשות פירוש על הזוהר, ואיזן וחקר ותיקן משלים הרבה על פי דרך הקדמות מהר"מ ז"ל. וכאשר ראה הקב"ה את לבבו הנאמן עם אלוהיו, וחשקו הגדול אשר חשקה נפשו להבין סתרי תורה, מיד נגלה עליו ברוח הקודש על איש אלוקים האריז"ל, שכבר הגיע סמוך לעת השבת פיקדון רוחו אל האלוקים אשר נתנה לו, וצוהו שיעלה ממצרים לארץ ישראל, וימסור כל חכמתו לתלמיד חכם אחד ששמו כמוהר"ר חיים יצ"ו, כי הוא ימלא מקומו להחיות שארית בארץ. מיד הכין לדרך פעמיו, ובא לארץ הקדושה, הוא ואשתו ובניו וכל אשר לו. והיה יושב ששה חודשים מצפה וממתין אימתי יבוא כמהר"ח אצלו, ויבקש ממנו שיכניסוהו בחדרי החכמה, כי לא רצה האריז"ל לרדוף אחריו, לקיים אם תעירו ואם תעוררו את האהבה עד שתחפץ [שיר השירים ב' ז'], וכדין היה חביבה עליו, מה שאין כן להיפך. והרב מהר"ח לא החשיב אותו שהוא צריך ללמוד ממנו, ואדרבא הוא חשב שהוא יותר חכם בחכמת הקבלה ממנו. עד שלאחר זמן הששה חדשים עלה בדעתו לילך אל האריז"ל ולתהות בקנקנו איך יפרש מאמר אחד שכבר היה מפורש אצלו, ותיכף כשבא, אמר האריז"ל זה לא בא כי אם לתהות בקנקני. כיון ששאל אותו מהר"ח נר"ו מאמר אחד, מיד התחיל כמהר"ר יצחק אשכנזי ע"ה לומר בתוכו סודות נפלאים שרמזם הרשב"י בתוכו, אשר לא שמעתן אזן אדם מעולם. וכיון ששמע כמהר"ר חיים אותן הריזים העליונים, כמעט יצאה נפשו בדברו אתו. אחר כך שאל אותו במאמר אחר, והאריז"ל פתח לו פתחים של אורה, עד שדמה עצמו מהר"ח לפני האריז"ל בשועל, וכלא חשיבי דמי. אחר כך התחיל לשאול אותו מאמר אחר, השיב האריז"ל עד כאן תחום שבת, ותו לא, אינך ראוי לגלות לך יותר מזה. מיד יצא מלפניו בפחי נפש, ונכנס בביתו ופשט את בגדיו ולבש שק, והשליך את עצמו מלא קומתו בתוך האפר, והיה מאפיר את עצמו באפר, וצעק ובכה בכיה גדולה עד מאד, וביקש רחמים מלפני הקב"ה שיתנהו לחן ולחסד בעיני האריז"ל ז"ל, שימסור לו סתרי תורה, ולן בתענית ושק, ולמחר בא אל האריז"ל ז"ל, ונפל על פניו, ונשק לו ידיו ורגליו, והתחיל לבכות לפניו ולהתחנן, ואמר לו, למען השם אלוהי ישראל נא אל תשיבני ריקם, ואל תעזבני ואל תרחיקני ממך. אמר לו האריז"ל ז"ל האפר של אתמול שאפרת בה הועילה לך, ועל מנת כן נתכוונתי אתמול שלא לגלות לך עוד, מכאן ואילך אל תפחד כי אני אלמדך הכל בע"ה. וגילה לו מה שנאמר לו במצרים. ומאותו יום והלאה לא מש מתוך האוהל, והיה מוסר לו סתרי תורה שנה תמימה, והיה כותב כל מה ששמע מרבו.

המח משוחרר, ואפשר ללמוד בנעימות ומתיקות. והמכוון הרי אינו רק ללמוד. "נגלה" הוא קיום התורה באופן הפשוט. יסוד חזק שאין יכולים ליפול מזה, פשיטות של חיים של יהודי כשר. לקיים את התורה כראוי, כל מצוה וכל הלכה. זה כזה טוב, כזה מתוק, וכ"כ מלא אור. והרי גם פשטות לימוד סודות התורה מובא שהוא בכלל הנגלה לגבי ענין אור הגנוז שהוא מכוון ענין הנסתר שבמאמר זה. כל זה צריכים כולם. "הכל צריכים למרי חטיא". וע"ז צריך לבכות לה', ולשפוט עצמו: 'ריבון של עולם, להכין נפילתי, איך הגעתי למצב שאינני יכול לחיות יהדות פשוט, ואני רק מתנהג כמו שיכור שלא יודע מה לעשות ואיך להתנהג' והכל מחמת דאגות וטרדות המחשבה, עלי להתעורר להתבודדות כראוי.

תורה שבנסתר

ותכלית המכוון הוא החלק של ה"נסתר", שלזה זוכים ע"י תפילה במסירות נפש, כלומר, את החלק שבנגלה זאת התחלת העמדת הדעת ללמוד את פשטות התורה [וגם את סודות התורה אפשר ללמוד בדרך פשוט], ולקיים את התורה בפשיטות. אך את החלק הנסתר שבתורה, דהיינו להשיג את פנימיות התורה למעשה, אשר הציור ששיכת לנו הוא הרי להצליח להתפלל בכוונה, ולעשות כל מעשיו לשם שמים, שהוא כלל ענין סודות התורה, שע"י יכולי להצליח לקיים ולהוציא לאור משפט לאחוז כל המחשבות והמעשים בזירות המשפט כראוי, אשר זאת ענין טעם אור הגנוז שמוכרח לכולנו, איך להרגיש ולחיות עם התורה – זאת התכלית, ומובן מקשר דברי המאמר, שהמשפט וההתבודדות הם התחלת כח עליית האדם לאור הדעת, אבל לשלימותו יזכה ע"י שימשיך ויתחזק יותר ויותר, כי בוודאי יש שגם כאשר האדם דן ושפוט את עצמו עוד קשה ון לתקן מעשיו כראוי, ומאיפה הכח לאחוז הטיב בכל המעשים הרי זה בעצמו ענים התגלות הדעת בציור של יראה, שאז כבר יש כח, ומציאות היראה הרי עיקרה מתגלה ע"י פנימיות התורה, וכאשר האדם מתפלל בכוונה בדרך שנמשך מאור סודות התורה היינו כדי להתדבק בהש"ת לתקן מה שיש לתקן, כי זאת נהיה קרוב לנפשו יותר מכל מה שצריך אז מתגלה בלביבו היראה של אור סודות התורה, שהוא עיקר הכח להתקדש בכל דברי הרשות ולהתעורר בכל דבר שבקדושה כראוי, הרי בוודאי בכל מכוון רבינו דרגות של הצדיקים שזוכים לתפילה בביטול נורא והתגלות סודות התורה, אלא שבכל הדברי גם ענין פשוט זה ששיכת גם לנו.

כי יש אור של סודות התורה שהוא כל חיותינו ושייכת לנו לאור דברי רבינו, והרי מי שירצה לפרש לשון רבינו כאילו לא כולם צריכים את זה, "זעירין אינון דצריכין לה", סותר כלל המתגלה בתורה שעלינו לזכות לאור סודות התורה ועוד בדרך שיתגלה לעתיד, (ואם נפרש כך גם א"א להבין מה שמזכיר ש"סיני" הוא נגלה ובהמשך מבאר שש"סיני" הוא הביטול, דהיינו תפילה במסירות נפש, שע"י זוכים לפנימיות התורה)

אלא המכוון שנגלה נקרא סיני כי זה יסוד התורה וחיות כל אדם ומביא לביטול ולהבנת הפנימיות, כי לא כולם יכולים

שנמצא הרבה בספרי הצדיקים תחמידי הבעש"ט אשר לשון דבה"ק מעורר וממחיש הדבר, אלא שהעיקר לזכות להתעורר בזה בעת התפילה והתחדשות התורה, וכאשר יש בזה מציאו של יראה אמיתית שנכנס ומתישב יותר ויותר בלב היינו כמה דרגות הרי אמיתית יראת הרוממות תמיד הוא דרגת הצדיקים, והא ענין התגלו תאור הגנוז שיתגלה לעתיד, שאז נבין דרכי היראה ואהבה, והרי ע"י התבודדות ומשפט שייך לטעום טעם זה גם לנו כהיום כי כאשר יש יישוב הדעת, מתחילים להבין מי ברא את העולם, מי מחזיק את העולם, יש רב ושליט, עיקרא ושרשא דכל עלמין. וברא הכל לכבודו, וכך מסתכל ורואה בנו ומחפש איה מקום התגלות כבודו, ואנו יראים מזה מהדר גאון כבוד, וזה דבר שאפשר לבנות – כל מילה של תפילה, כל דיבור לה', כל ברכה, ולימוד בספרי הצדיקים, זה בונה את היראה. פשוט לדבר להש"ת עוד מילה ועוד מילה, עד שנבנה היראה, ומתחילים לחשוב מהשם.

היראה הוא דבר שמצטייר אצל האדם כדבר קשה. אבל באמת, אפשר לזכות לזה, וזה דבר מאיר ומלא שמחה וחיות, יראת השם לחיים, הכל תלוי רק בענין של ההתבודדות והמשפט, שע"י נעשה בר דעת וזוכה ליראת הרוממות.

ד. וּכְשֶׁמִּגִּיעַ לְבַחֲבִינָת דַּעַת, זֹכֶה לְהַשְׁגַּת הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מְשֻׁלֵּחַ): "אֲנִי חֲכָמָה נִשְׁכַּנְתִּי עֲרֻמָּה" נִשְׁכַּנְתָּ הַתּוֹרָה אֲצִל בְּרַ דַּעַת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּנִיָּאל ב'): "קִדְּשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְהִי חֲכָמָתָא לְחַכְמִין.

אֲבָל יֵשׁ שְׁנֵי בַחֲבִינֹת תּוֹרָה. יֵשׁ בַּחֲבִינָת נִגְלָה וּבַחֲבִינָת נִסְתָּר וּמִסִּיִּים - וְעַל יְדֵי תִפְלָה נִשְׁהִיָּא בְּמִסִּירַת נַפְשׁ, שֶׁמִּבְטֵל כָּל גִּשְׁמִיּוֹתוֹ וְאֵין גְּבוּל, וּכְשֶׁאֵין גְּבוּל אֵין יָכוֹל לְהַשִּׁיג הַתּוֹרָה שֶׁלְעֵתִיד נִשְׁהִיָּא אֵינָה גְבוּל וְאֵין נִתְפַסֶּת בְּגְבוּל.

רבינו ממשיך שע"י דעת זוכים לתורה, היינו לנגלה, וע"י יבא ל לתפילה, בביטול ואז יתגלה סודות התורה שלעתיד, ובהמשך הרי מבאר שיש לזכות לתפילה שהוא בחי אברהם - **נִשְׁתִּין בְּתִי זֶה בַּחֲבִינָת תִּפְלָה כִּי נִשְׁאָנוּ קוֹרְאִין לְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּתַאֲרִים שֶׁל בִּשְׁר וְדָם וְהוּא נִמְצָא לָנוּ בְּכָל קוֹרְאָנוּ אֵלָיו זֶה חֶסֶד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כִּי אִם לֹא הִיָּה בְּחֶסֶדִי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לֹא הִיָּה פְדִיא לְקָרָא וּלְכַנּוֹת אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּתַאֲרִים וּשְׁבָחִים וְתַבּוֹת וְאוֹתִיּוֹת אֲבָל זֶה הַכָּל חֶסֶד שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְזֶה: נִשְׁתִּין בְּתִי זֶה בַּחֲבִינָת חֶסֶד בַּחֲבִינָת אֲבָרָהם, ואח"כ יכול לבא להתפלל בביטול כל ישותו שאינו חושב על עצמו כלל, לעשות מה שכתוב (בְּמִדְבָּר כ"ח): "אֲנִשָּׁה רִיחַ נִיחֹחַ לָהּ" עַל יְדֵי הָרִיחַ נִיחֹחַ שֶׁמִּקְבֵּל נַעֲשֶׂה בְּבַחֲבִינָת אֲנִשָּׁה "וְנִקְבָּה תְּסוּבָּה גְּבִיר" (יִרְמְיָה ל"א) שֶׁ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נַעֲשֶׂה בְּבַחֲבִינָת מַלְבוּשׁ נִגְלָה הֵינוּ מְבַחֲבִינָת שֶׁהִיָּה מִתְחַלָּה בְּנִסְתָּר עֲכָשׁוּ נִתְגַּלָּה עַל יְדֵי הַתִּפְלָה**

תורה שבנגלה

קודם כל זוכים לתורה שבנגלה. כי מתחילים להרגיש טעם בלימוד התורה. מדוע אדם אינו לומד? הרי הספר לפניו, מה הבעיה ללמוד? כי לא מרגישים טעם. בפרט מי שרגיל ללמוד בעמקות, כש"כ אם רגיל לחדש, אז כשאין ראש ואינו מצליח לחדש – אין טעם, ולא לומדים. בחור שלא לומד, הוא משום שהוא מודאג ממשו, משהו מטריד אותו ותופס לו את הראש. אבל כשזוכים לדעת ע"י המשפט דקדושה,

מרב מכלוקת, מרב עצלות, מרב ייאוש, כל כך הרבה בבלולים מבפנים ומבחוץ, עד שמאבדים את העסק. אך זה העבודה שלנו, לבנות בחזרה את בית המקדש, ולצאת מהחורבן הזה.

ההתחלה של כל זה הוא ההתבודדות. לכל אחד יש עשרים וארבעה שעות. אך כל אחד עושה בהם מה שחשוב לו. ההמון חשוב להם העבודה. לעבודה מגיעים בזמן. את התפילה חוטפים בכמה דקות, אך לעבודה והכולל באים בזמן. אך באמת הדבר הכי חשוב זה ההתבודדות. הבעל דבר עושה שזה הדבר האחרון, אך באמת זה הדבר הראשון. וצריך להתעקש על זה. זאת למעשה עיקר המסר של מאמר זה, אפילו אם נפלת – אל תתבייש, תבא לפני ה'. ועם זה תתחיל את היום. וממילא עי"ז זוכים לכל האמור – לתורה שבנגלה, וגם לקבל מהצדיקים את האור הגנוז של סודות התורה, את אור הדעת.

ממלכת כוהנים וגוי קדוש

רבינו מסיים בביאור הפסוק של קבלת התורה: "ואתם תהיו לי ממלכת כוהנים וגוי קדוש". 'ממלכת כוהנים' היינו שנוכל ללמוד ולהתפלל בכוונה, בלי פחדים ובלי יראות ובלבולים, "וגוי קדוש" – היינו שנוכל לחיות עם האור של בית המקדש, להמשיך עלינו גם היום קדושת המקדש אור הגנוז.

והרי ע"י מה שאנו מתגברים לזכור המקדש ולהצטער בצער השכינה להרגיש כאב מה שגרמנו בחטאנו שהדין התלבש בעולם הפירוד שזה מכסה על כבוד השם והוא כל מרירות גלותינו, על אלה נבכה ונצטק מרה, אשר זאת התחלת הכח לבא להתבודדות ולישוב הדעת בכל יום, להתנחם בנוצות טעם אור הגנוז שיתגלה לעתיד.

נכנסים כעת לעיקר הזמן של הכניסה אל הקדושה, צועקים "איכה" איך זוכים לחיות עם אור הדעת, אור של ביהמ"ק, כל ה'ט' ימים אסור להסיח דעת מבית המקדש, יש להפנים אני אשם בזה, זה קשור אלי. הימים הללו הם שורש התשובה, אני מסגף עצמי כי אני שופט את עצמי, אני יודע שלא מגיע לי.

ואז זוכים לאור של הצדיקים, שהם השיגו את העניין הזה באמת. הם אוחזים בכל הסודות התורה ואור הגנוז באמת, כל דבר שהאריה"ק מגלה הוא ממש היה שם, זה נקרא "נשמה דנשמה", שמי שנמצא שם הוא יכול לעשות הייחוד, אנחנו לא נמצאים שם, כשאדם אין לו לב אינו יכול לעשות הייחוד, רק אנו עושים את שלנו, והצדיקים עושים עם זה את הייחוד.

ה' יעזור שנדע מה קורה כאן בעולם, שנזכה לבנות בחזרה את בית המקדש, להחזיר את האור של העולם, האור של הצדיקים, שנזכה לדעת מה קורה כאן, לדעת שה' רוצה אותנו וצריך אותנו ויש תיקון העולם על ידנו. שנבנה לעסוק ביישוב הדעת, ותיקון המשפט, ועי"ז להיות קרוב לה' תמיד, ולראות בבניין בית המקדש בב"א.

לזכות לזה מעצמם, להבין אמיתת דרכי העבודה מתוך אמיתת הסודות הנוראים, זעירין אינון שמדריגתם יראה גדולה בבחי' עוקר הרים בסברא עמוקה, וזעירין אינון אלו שליבם יכול להכיל כראוי מה שיש לזכור בכל פרטי דרי הסוד, אבל לאור הצדיקים גם אנו יכולים לזכות לטעום טעם דרכי עבודת השם איך באמת התורה מתלבשת בכל דבר, כמו שגילה הבעש"ט, ורבינו וכמה שמתבאר בדברי מוהר"ת, וכדי לזכות להבין ולקיים זאת כלל המשך המאמר לזה צריך תפילה במסירות נפש, וביטול כזה שנקרא "סיני", ולכן אי אפשר לזכות לזה רק ע"י הצדיקים, שהם אלו שזכו באמת לבחינת "סיני" – לשפלות וביטול כזה, ולתפילה במסירות נפש. ו"הכל צריכים למרי חטיא" – כולנו צריכים לקבל זאת מהם.

תפילה במסירות נפש, הוא הכח להתפלל בלי לחשוב על עצמי כלל, יש בוודאי הרבה מדריגות בזה, והכלל יובן שהוא תפילה עם ההבנה האמתית של כל פרט בתפילה, שהכל הוא תיקון השכינה ודבקות בהשי"ת, שממילא מגיעים לכזה ביטול, כפי שבאמת מבואר באריה"ק מהו כל פרט בתפילה. והצדיקים שזכו לתפילה כזו הם זכו להשיג סודות התורה, באופן שמאיר כל פרט בעולם, וכל פרט בתורה, ואנו צריכים לקבל זאת מהם. להתפלל מתוך אמונה בהירה שבכח הצדיק עולה התפילה ומתקן ונמשך עלינו יראה ודעת והרי זה ענין אהרן הכהן, שהשבוע ההילולא שלו – אוהב שלום ורודף שלום (אבות א, יב), אוהב את הבריות ומקרבן לתורה, שמאיר לכולם את האור של התורה, איך לחיות בכל דבר את הפנימיות, וממילא מביא שלום בעולם.²³

את פנימיות התורה צריך לקבל מצדיקים

כך הוא הדרך לקבל את התורה, על אחד יכול ללמוד התורה, ויש הרבה ספרים שמפרשים וכל אדם יש לו משיכה לענין, אך יש את האור של הצדיקים, הכח של צדיק יסוד עולם, שלמעשה כולם צריכים לקבל ממנו. כמו שכולם יודעים שאת הפירוש של התורה מקבלים מרש"י. אף שיש עוד מפרשים, ויש אפילו קושיות על פירש"י, אבל למעשה רש"י הוא האח של התורה, וממנו מקבלים פירוש התורה. (למעשה כשמעיינים, רואים לבסוף שרש"י כיוון לכל מה שצריך, והכל מתורץ, כידוע למי שעוסק בזה).

וכך הוא בכל התורה, שלמעשה הצדיקים הם אלו שמגלים לנו פנימיות התורה, ומהם אנו צריכים לקבל. זה לא דבר שאפשר לוותר עליו, זה החיים שלנו. החורבן הוא ע"י שאנו מתיאשים מלקבל את זה, אינו יודעים איך לקבל את זה,

²³ מאור עינים (תהילים): "זהו אוהב שלום ורודף שלום ועושה שלום בינם לבין אביהם שבשמים והיינו מפני שאוהב את הבריות ומקרבן לתורה רצה לומר שמקרב כל הבריות הם הנבראים לאותיות התורה שהם דבר ה' ומעלם על פי דבורו שמתקשר ומתדבק למעלה ומביא בת מלך פנימה ולכן נאמר (תהילים קמ"ח, א') הללויה הללו את ה' מן השמים ומונה שם כל המדריגות והברואים ומצוה להם שיהללו השם הוא על ידי הילולא שאדם מהלל לה' אז מביא כולם לשרשם והוא ההילולא שלהם ודי: ולכן אמר המדרש זה אהרן שנאמר בו ועשית משבצות זהב שאחז במידת היראה תחלה כדי להידבק ולהכניס בת מלך פנימה ובזה העלה כל הנבראים ואחר היראה בא ממילא אהבה כנודע במקום אחר רק ההתחלה צריכה להיות משער היראה וזה הדבר נקרא דעת רצה לומר שמחבר ומקשר מדריגות תחתונים בשרשם מלשון יודע אדם".